

Lesník

Obsah

- 3** Anketa
- 4** Otvorenie 11. sezóny vo Vydovskej doline
- ~ K otvoreniu Lesníckeho skanzenu trochu inak
- 5** Regionálne lesnícke dni v Rožňave po prvý raz s účasťou OZ východného Slovenska
- ~ Lesnícke dni 2013 nový zápis do knihy rekordov
- 6** Dvanásť ročník súťaže Zelený objektív
- 7** Zemplínske poľovnícke dni 2013
- 8** OZ Topoľčianky
- 10** Plavenie dreva jedinou funkčnou vodnou rizňou v Európe
- 11** Poďakovanie
- ~ Stavanie mája v Brezne
- 12** Projektové stretnutie
- ~ Spoznaj les
- 13** Stretnutie vedenia OZ Vranov nad Topľou s bývalými zamestnancami dôchodcami
- ~ Stretnutie skôr narodených
- ~ Stretnutie bývalých pracovníkov LZ Slanec
- 14** Česká vláda schválila návrh zákona o Šumave
- ~ Lesy ČR reagujú na článok časopisu Týden
- 15** Ej, raku, raku...
- 16** Prof. Ing. Anton Sokol dvojité jubileum
- ~ Prof. Ing. Vítězslav Zásměta spoluautor lesného zákona
- 17** Pred 100 rokmi zrušili bansko-bystrické horné hrable
- 18** V múzeu uchovávajú aj krokodíla?
- 19** Premeny dreva v realizácii maturantov SOŠ drevárskej vo Zvolene
- 20** ... ani na OZ Šaštín nie je Pro Silva neznámy pojem
- 21** Medzinárodná súťaž Lesnícka všestrannosť v tomto roku bez slovenského zastúpenia
- 22** Štyridsať rokov služby lesu
- 23** Riaditeľská konferencia podniku Štátne lesy v roku 1946
- 24** Uveríte?
- ~ Zasmejte sa
- 25** Chata Donovaly
Naše zariadenia
- ~ Zeleninová omeleta
Receptár
- 26** Ahoj deti!
- 27** Kalendár akcií
- ~ Pracovné jubileá
- ~ Životné jubileá
- 28** Lesnícky deň aj v Tvrdošíne

7

8

15

21

Lesník

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
máj 2013

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktori:
Ing. Rudolf Bruchánik
Ing. Ivan Hanula
Jiří Junek
Ing. Milan Longauer

Stáli prispievatelia:
Mgr. Tatiana Figurová
Ing. Viliam Stockmann

Foto na titulnej strane:
Jiří Junek

Grafická úprava:
ANGEMY, s.r.o.
www.angemy.eu

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Apríl - mesiac lesov, Lesnícke dni a deti. Tak by sa v stručnosti dalo charakterizovať uplynulých niekoľko týždňov z pohľadu lesníkov aj časti verejnosti. A skutočne. To, čo mohli zažiť koncom apríla návštevníci Lesníckych dní, sa im musí nezmazateľne vryť do pamäti. Koncerty umelcov, folklórne vystúpenia, ukážky prác v lese prenesené na námestia Prešova, Zvolena, Rožňavy a iných slovenských miest oslovili tisícky ľudí. Deti zaujali najmä „ujovia lesníci“, ktorí im ukazovali stopy zvierat, vyrábali pre nich drevené písťalky alebo im pripravili najrôznejšie hry.

Niektro si povie „nič nové“, Lesnícke dni tu boli aj predtým. Je to pravda, no musíme si uvedomiť, že niektoré deti tu predtým neboli a stojí za to sa venovať aj im. Zaujímavým sa v tejto súvislosti javí nápad kolegov z OZ Rožňava, zorganizovať regionálne Lesnícke dni za spolupráce ďalších závodov každý rok v inom meste. Možno by tento nápad privítali samosprávy a školy aj v Lučenci, Bardejove či Trenčíne. Aj tam by sa deti mohli od lesníkov dozvedieť, že stolička je z dreva, drevo zo stromu, strom z lesa a les treba vysádzať, pestovať a chrániť, aby nám všetkým prinášal úžitok. Co povie kolegovia?

Jaroslav Šulek

Anketa

Návrh novely zákona o ochrane prírody a krajiny počíta s povinnosťou vlastníkov, správcov a nájomcov pozemkov odstrániť invázne druhy rastlín. V prípade, že tak neurobia a „hrozí nebezpečenstvo škodlivých následkov,“ môže zabezpečiť odstránenie týchto rastlín orgán ochrany prírody na náklady vlastníka pozemku. V súčasnosti sú inváznymi rastlinami: ambrózia palinolistá, pohánkovec (krídlatka), slnečnica hľuznatá, boľševník obrovský, netýkavka žliazkatá, zlatobyľ kanadská, zlatobyľ obrovská.

Myslíte si, že je správne, aby náklady na verejný záujem znášali súkromní majitelia pozemkov?

Juraj Vanko

predseda Únie
zdrúženia regionálnych vlastníkov lesov

Nepovažujem to za správne, pretože je to v zásadnom rozpore s právnym poriadkom SR. Ide o absolútne nepochopenú a do absurdnosti dovedenú zásadu, podľa ktorej nesmie žiadny zákon prinášať nové požiadavky na verejné financie, ktorá v tomto prípade neobstojí, pretože sa jedná o činnosť vo verejnom záujme. Garantom takejto činnosti musí byť štát.

Jaroslav Šulek

predseda
Slovenskej lesníckej komory

Domnievam sa, že navrhovatelia tejto úpravy sa inšpirovali ustanovením § 3 Zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, podľa ktorého má každý vlastník poľnohospodárskej pôdy povinnosť predchádzať výskytu a šíreniu burín na neobrábaných pozemkoch. V tejto súvislosti je potrebné povedať, že poľnohospodári dostávajú plošné dotácie a preto je táto povinnosť vo verejnom záujme zrejme opodstatnená. Vlastníci lesných pozemkov za práce a služby vo verejnom záujme dotácie nedostávajú a preto si myslím, že prenášanie povinnosti odstraňovať invázne druhy rastlín na vlastníkov lesných pozemkov bez skúmania pôvodu zavinenia je nesprávne a nespravodlivé.

Milan Dolňan

konateľ
Lesy mesta Brezno, s.r.o.

Štát cez svoje zákony má možnosť riešiť väčšinu svojich potrieb alebo potrieb záujmových skupín. Ak štát uprednostňuje právnou normou záujmy jednej skupiny pred druhou, nie je to v poriadku. Ak prenáša ťarchu na svojich občanov príkazmi, často takto vynútené právo nemá požadovaný efekt. Dlhodobé koncepčné riešenie je také, že sú jednotlivé záujmové skupiny motivované, keď treba aj finančne.

Otvorenie 11. sezóny vo Vydrowskej doline si prišlo pozrieť 3500 ľudí

Vydrowská dolina pri Čiernom Balogu so svojimi jedinečnými turistickými atrakciami na prahu novej sezóny čaká na svojich návštevníkov. Jej brány sa otvorili v stredu 1. mája slávnostným programom v amfiteátri, kde približne 3500 ľudí privítali všetci partneri štvorlístka – LESY SR,

ponátov vystavených v prírode sa rozšíri o traktor Zetor 50 Super, ktorý sa ako prvý začal v Československu hromadne používať na prácu v lesoch. Koncom februára pribudlo osem malých diviáčikov, ktoré budú po skúsenostiach z minulých rokov atrakciou najmä pre deti. LESY SR, š.p. odštepny závod Čierny Balog, ktorý je správcom Lesníckeho skanzenu, vymenil aj časť lavičiek v amfiteátri či oplotenie Minilandu s drevenými soškami.

So skanzenom a Vydrowskou dolinou úzko súvisí aj Dobročský prales. Oslavy stého výročia od jeho vyhlásenia vyvrcholia na jeseň, kedy bude v skanzene odhalená aj maketa torza najväčšej jedle z tejto národnej prírodnej rezervácie.

Obec Čierny Balog pokračuje v realizácii projektu Huculská magistrála vdaním propagačných materiálov, ktoré na mape širšieho regiónu približujú turistické zaujímavosti. Obec v spolupráci s klastrom Horehronie pripravuje projekt cyklocesty Hrončianskou dolinou medzi Čiernym Balogom a Hroncom. Táto správa určite poteší korčuliarov na kolieskových

korčuliach, pretože na uplatnenie tejto populárnej záľuby nie sú v okolí veľké príležitosti.

š. p., obec Čierny Balog, Čiernohronska železnica, n.o., a občianske združenie VYDRA – vidiecka rozvojová aktivita, ktorí spolupracujú pri poskytovaní služieb v rámci rozvoja cestovného ruchu v regióne. Otvorenie doliny a Lesníckeho skanzenu spríjemnili návštevníkom okrem slnečného počasia napríklad aj Heligonkári z Čierneho Balogu, folklórna skupina Malá Kýčera či country skupina Vodopád.

Vydrowská dolina pripravila pre návštevníkov v nadchádzajúcej letnej turistickej sezóne viaceré novinky. Na náučnom lesnom chodníku pribudnú tri zástavky s informačnými tabuľami venované témam pralesy, meandre a lesné plody, čím sa ich počet zvýši na 78. Zbierka technických ex-

Vedúci skanzenu Michal Kofira s riaditeľom OZ Čierny Balog Petrom Morangom

Čiernohronska železnica patrí medzi sedem divov Banskobystrického samosprávneho kraja a je vyhľadávanou atrakciou. Po prvýkrát sa v novodobej histórii Čiernohronskej železnice počas prvomájovej jazdy stretli na trati štyri parné lokomotívy, čo ocenili predovšetkým obdivovatelia dymiacich rušňov a detskí diváci. Tento rok je jubilejný, pretože dobrovoľníci, ktorí pred tridsiatimi rokmi začali zachraňovať železníčku, si pripomenuli nezabudnuteľné chvíle odvahy a odhodlania.

Slovenská lesnícka komora spolu s podnikom LESY SR vyhlásila anketu na udelenie ceny J.D.Matejovie. Cena bude udelená 13. júla 2013 na Dni stromu, na ktorý vás organizátori srdečne pozývajú.

-vr-

K otvoreniu Lesníckeho skanzenu trochu inak

Nebol práve neskorý večer, 1. máj, no dva dni pred ním, v doline pod Hájnym grúňom neznal hrdličkin hlas, ale romantická ozvena pískania parného rušňa. Jedného zo štyroch, ktorí potom na 1. mája vozili návštevníkov do Čierneho Balogu a do Lesníckeho skanzenu na otvorenie tohoročnej sezóny. Na

Hájny grúň, vrch nad Hroncom, rodisko herca Ladislava Chudíka som vyšiel, aby som splnil sľub tomuto vzácnemu človeku, vyfotiť mu výhľady, za ktorými v mladosti chodieval. A výhľady sú odtiaľ impozantné: na sever na časť hrebeňa Nízkych Tatier, na východ na lesy a doliny Klenovského Vepra a Fabovej hole.

Neďaleko úpätí týchto dominantných vrchov Slovenského rudohoria leží Čierny Balog, Lesnícky skanzenu vo Vydrowskej doline a tiež balocká osada Dobroč, rodisko významného slovenského lesníka Jozefa Dekreta Matejovie. Ešte kus za ňou, až po Klenovský Vepor a do doliny Brôtovo, viedla trať úzko-

rozchodnej Čiernohronskej lesnej železnice. Z časti je na Dobroč obnovená a tak dopoludnia viezol vláčik na Dobroč deti z folklórnych súborov Malá Kýčera a Šťastné detstvo, ktoré neskôr vystupovali v amfiteátri vo Vydrovskej doline na zahájení sezóny.

Obnovená trať na Dobroč po dlhých rokoch opäť približuje milovníkov prírody smerom k Dobročskému pralesu, ktorý je jedným z najstarších chránených území na Slovensku – od roku 1913. Od vyhlásenia tejto, teraz Národnej prírodnej rezervácie, teda v tomto roku uplynie sto rokov. Dôvodom ochrany je zachovanie zvyškov pôvodných lesov, ktoré sa tam vyvíjajú po tisícročia.

Vývoj v Dobročskom pralesu prebieha ako cyklus, v ktorom sú zastúpené všetky vývojové štádiá a fázy. Celý vývojový cyklus Dobročského pralesa trvá 400 rokov.

Hlavnými drevinami Dobročského pralesa sú jedľa, buk, smrek, javor horský, menej jaseň a brest. Jedľa sa prirodzene dožíva 450 rokov, smrek 350 a buk 250 rokov.

NPR Dobročský prales sa nachádza v jedľovo-bukovom lesnom vegetačnom stupni v nadmorskej výške 700 – 1000 m nad morom. Samotné územie NPR zaberá plochu s rozlohou 103,85 ha na severozápadných svahoch záveru doliny Brótovo.

V roku 1964 víchrica polámala známu Dobročskú jedľu, ktorá patrila medzi najmohutnejšie v Európe. Dosahovala vek 450 – 500 rokov, priemer jej kmeňa bol 193 cm, výška 56 metrov, objem 55 m³ a vážila 38 ton. Najvyšším stromom v pralesu bola 58 metrov vysoká jedľa, ktorá vyschla v roku 1984.

Vo vysokom veku – 86 rokov – sa stal súčasťou večného lesníckeho pralesa aj kamarát, profesor strednej školy v Hranicích na Moravě Ing. Zdeněk Kadlus CSc. Krátko pred svojim odchodom prejavil želanie ešte navštíviť slovenské lesy. Onedlho tam odchádzal poznávací zájazd českých a moravských lesníkov, tak mal ešte možnosť sa pozrieť, hoci už o paliciach, do Lesníckeho skanzenu vo Vydrove. Jeho túžbou bolo vidieť aj Dobročský prales. Zdravie mu to bohužiaľ neumožnilo, nazrel do neho iba z diaľky, zato mal možnosť pri čakaní na výpravu autobusa porozprávať sa s dobročským lesníkom Ing. Petrom Lukšom. Mali si veru o čom rozprávať...

Vláčik z Dobroča s deťmi zastavil v stanicike Vydrovo skanzen, nielen deti mali možnosť si vlastnoručne vyrobiť na pamiatku privesok a potom sa alebo vydať po trase Lesníckeho chodníka v doline, alebo sledovať v amfiteátri pestrý program, ktorý s kolegami pod vedením riaditeľa OZ Čierny Balog Petra Moronga po prvý raz pripravil skúsený lesník Michal Kofira. Vystriedal tak lesníka a fotografa Borisa Pekaroviča, ktorý po desiatich rokoch v službe a budovaní skanzenu odišiel na zaslúžený odpočinok. Zahájenie sezóny v skanzene sa Ing. Kofirovi vydarilo, želáme mu veľa úspechov v realizácii jeho zámerov a nápadov.

Jiří Junek

Regionálne lesnícke dni v Rožňave po prvý raz s účasťou OZ východného Slovenska

Hoci sa OZ Rožňava pridala k organizácii lesníckych dní akciami pre verejnosť už v minulých rokoch, tohoročné podujatie na Námestí baníkov a navyše za účasti lesných pedagógov OZ východného Slovenska malo premiéru. Treba zdôrazniť že vyda-

renú. Približne 600 detí základných škôl z celého regiónu si mohlo vyskúšať pílenie dreva, sekanie na presnosť, výrobu píšťaliiek či znalosti z poľovníctva a lesníctva. Záujem budil aj na námestí nie celkom bežný LKT. Prínos takýchto podujatí zhodnotil pri

otvorení lesníckych dní primátor Rožňavy Pavol Burdiga, podľa ktorého si deti túto skúsenosť, keď lesníci priniesli do centra mesta kus lesa, zapamätajú na dlhý čas. Dá sa iba súhlasiť. Podujatie by sa podľa predbežnej dohody závodov malo uskutočniť každý rok v inom meste, aby stretnutie s lesníkmi a lesnými pedagógmi mohli zažiť aj deti v iných regiónoch. Tak dovidenia o

rok napríklad v..., ale to už si dohodnú medzi sebou východoslovenské OZ sami.

-vr-

Lesnícke dni 2013 nový zápis do knihy rekordov

Opäť sa uskutočnil pokus o zápis do Slovenskej knihy rekordov. Deti počas lesníckych dní vyrábali papierové stromčeky a zapichovali ich do „lesíka“. Stromčekov sa nazbieralo viac ako 700. Týmto sa podarilo prekonať minulý rekord a môže sa urobiť nový zápis do Slovenskej knihy rekordov.

Lesnícke dni 2013 sú najväčším celoslovenským podujatím organizovaným lesníckymi inštitúciami na Slovensku. Pro-

jekt Lesnícke dni nadväzuje na úspešné predchádzajúce ročníky, ktoré sa konajú od roku 2007. Začali 23. apríla na zvolenskom námestí, kde organizátori pripravili pre verejnosť slávnosť na počtu lesníckej práce. Počas slávnostného otvorenia minister Jahnátek v príhovore pripomenul: „Slovenské lesníctvo je budované na pevných základoch, múdrosti predkov a úcte k životu a prírode. Zároveň je moderné,

na vysokej odbornej úrovni pripravené plniť úlohy v prospech celej spoločnosti". Ďalej počas slávnostného otvorenia generálny riaditeľ Lesov SR Ctibor Határ vyhlásil za 39. Významné lesnícke miesto budovu Národného lesníckeho centra vo Zvolene, ktorá je zaujímavá nielen lesníckou históriou, ale aj tým, že je na mieste kde sa stretávajú tri ulice, pričom stredná prechádza v prízemnej časti podchodom a vytvára imponantnú bránu.

Tribúna pre účinkujúcich, stánky, výstavné plochy, priestory pre rôzne činnosti boli na zvolenskom námestí rozmiestnené

tak, aby si ľudia mohli všetko poprezeráť aj vyskúšať. Pre všetkých prítomných lesníkov, občanov, žiakov bol pripravený tradične bohatý a zaujímavý lesnícky aj kultúrny program. Na výstavných paneloch a v stánkoch sa ponúkali informácie o lesoch, ukážky lesníckych činností, historické lesnícke nástroje aj nové technologické postupy. Návštevníci využili možnosť zasaď si vlastný živý stromček – smrečok do umelohmotného kvetináča, tento si zoberali na pestovanie domov alebo do školy. Minulo sa všetkých 500 pripravených sadeníc. Usporiadatelia ukázali rôzne spôsoby dopravy dreva, model lanovky, lesný traktor, tatrovku na odvoz dreva, aj vodný žľab a ťažné kone, ktoré stále patria k práci s drevom. Sokolári predstavili svojich chovancov, predviedli možnosti lovu za pomoci dravých vtákov.

Návštevníci mali možnosť vidieť a aj si vyskúšať činnosti a remeslá súvisiace s drevom - kolárstvo, rezbárstvo, sudárstvo, výrobu hračiek aj výrobu papiera a rúbanie dreva. Kto chcel, mohol si vlastnoručne zhotoviť vtáčiu búdku. Miestni včelári pripravili ukážky včelárskych zariadení aj ochutnávku medu.

Organizátori 7. ročníka Lesníckych dní boli Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, LESY SR, š. p., Národné lesnícke centrum, š. p., Vojenské lesy a majetky SR, š. p., Štátne lesy TANAPu, Združenie zamestnávateľov LH, Slovenská lesnícka komora, Slovenská poľovnícka komora, Technická univerzita vo Zvolene, Slowood, a.s. a ďalší.

Lesnícke dni trvali do 1. mája, do otvorenia Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline v Čiernom Balogu. Počas nich lesníci pripravili pre verejnosť množstvo zaujímavých podujatí v mestách po celom Slovensku.

Ivan Hanula, LDM Zvolen

Dvanásť ročník súťaže Zelený objektív

Zelený objektív, súťaž mladých fotografov na tému *les*, je spoločná aktivita LESOV Slovenskej republiky, štátny podnik – Lesníckeho múzea, Združenia lesníčiek a Združenia zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku. Už 12 rokov oslovuje mladých fotografov, milovníkov a ochrancov prírody, turistov a vôbec každého mladého človeka, ktorý rád chodí do lesa s fotoaparátom. Každému z nich dáva možnosť vyjadriť svoj postoj k lesu: čo v ňom vidí, čo preňho znamená, aké má miesto v jeho živote. Čo dáva les jemu a čo on lesu.

Už 12 rokov oslovuje mladých fotografov, milovníkov a ochrancov prírody, turistov a vôbec každého mladého človeka, ktorý rád chodí do lesa s fotoaparátom. Každému z nich dáva možnosť vyjadriť svoj postoj k lesu: čo v ňom vidí, čo preňho znamená, aké má miesto v jeho živote. Čo dáva les jemu a čo on lesu.

Martin Krajčovič - Kriváčik
(1. cena - žiaci základných škôl)

Súťaž vznikla v roku 2001 a do dnešných dní prešla kus cesty. Po prekonaní počiatočných problémov vytrvalo rastie. Okrem nadšenej práce organizátorov k tomu prispieva i fakt, že sa podarilo zachytiť nástup digitálnej fotografie. Fotografovanie ako voľnočasová aktivita je prístupnejšie širšiemu okruhu záujemcov, hlavne vďaka cenovej dostupnosti fotografickej techniky a relatívnej technickej jednoduchosti tvorby fotografií.

Frederic Buberník - Rozprávková hmla
(2. cena - žiaci základných škôl)

V ostatnom roku sa do súťaže zapojilo 78 súťažiacich - 36 žiakov základných škôl a 42 stredoškôľakov - ktorí spolu prihlásili 203 fotografií. Hodnotiacia komisia pracujúca v zložení Ing. Jozef Fašanga, Prof. Ing. Vladimír Čaboun, CSc. a Mgr. Ján Weiss ocenila sedem súťažiacich. Prvú cenu v kategórii žiakov základných škôl si odniesol Martin Krajčovič za fotografie *Lesné hodiny*,

Hodnotiacia komisia

Kriváčik a *Krajina húb*, druhý skončil Frederic Buberník s fotografiou *Rozprávková hmla* a na treťom mieste sa umiestnil Samuel Škrabálek s fotografiou *Zmrznutá krajina*. V tejto kategórii porotcovia udelili i jedno uznanie,

ktoré získal Maximilián Liška za fotografie *Obrova topánka* a *Posledný lúč*. V kategórii študentov stredných škôl si za fotografie *Strom v tieni* a *Jelenia podoba* víťazstvo odniesla Jana Kotlárová, druhý skončil Viliam Polonec s fotografiami *Zver v pohybe: plavčík a strela* a na tretí stupienok sa postavil Andrej Duchovič s fotografiami *Stromy pri Dunaji*, *Breh Dunaja*, *Imelo* a *Rameno Dunaja*.

Samuel Škrabálek - Zmrznutá krajina
(3. cena - žiaci základných škôl)

V ostatnom ročníku mierne klesol počet účastníkov a v kategórii študentov stredných škôl prekvapila i nižšia kvalita súťažných prác, ale s tým treba jednoducho počítať. Nič sa nedeje, ak je prihlásených fotografií menej. Dôležité je, že sa objavia aj také, ktoré dokážu osloviť a svojou kvalitou presvedčiť o výnimočnosti videnia fotografa. A snáď ešte dôležitejšia je skutočnosť, že rok čo rok sa objavujú noví záujemcovia, pre

Jana Kotlárová - Jelenia podoba
(1. cena - študenti stredných škôl)

Viliam Polonec
Zver v pohybe - plavčík
(2. cena - študenti stredných škôl)

ktorých je súťaž podnetom k návšteve lesa. Aj keď mnohí z nich majú svoju „cestičku“ do prírody dobre vyšliapanú, pre ďalších je to príležitosť vzácna a jedinečná. Každopádne každý mladý človek, ktorého naša súťaž primäla do lesa vkročiť a poobzerať sa tu, je pre nás vzácny a ostáva nám veriť, že ak aj bola jeho návšteva prvá, snáď nebola posledná.

Z pohľadu dnešného uponáhľaného života je 12 rokov *Zeleného objektívu* doba priam úctyhodná. Za tento čas

Adam Zeman - V protisvetle
(žiaci základných škôl)

si súťaž našla svoje miesto medzi aktivitami Lesníckeho a drevárskeho múzea, obohatila organizátorov i súťažiacich, ale predovšetkým ukázala mnohým cestu do lesa. Cestu za inšpiráciou jeho prirodzenou krásou. A to je jej najdôležitejšie poslanie.

Marek Vanga
Lesnícke a drevárske múzeum

Igor Baloš
Týždenná cesta
(študenti stredných škôl)

Zemplínske poľovnícke dni 2013

Najviac medailí získali kance zo Sobranských revírov

Desiaty jubilejný ročník Zemplínskych poľovníckych dní sa symbolicky konal na mieste, kde tradícia začala – v Dome kultúry v Sobranciach.

Podujatie bolo slávnostne otvorené 13. apríla za zvuku poľovníckych signálov Podvihorlatských trubačov. Tak ako každý rok, aj teraz sa prehliadka konala za účasti troch okresov: Trebišov, Michalovce a Sobrance. O stručné zhodnotenie sezóny sa postarali predsedovia jednotlivých hodnotiteľských komisií. Hlavnou témou odborného seminára bol návrh novely zákona o poľovníctve, ktorý prezentoval Imrich Šuba – výkonný riaditeľ SPK a SPZ.

Preplnená prednášková miestnosť dokazovala veľký záujem odbornej verejnosti o túto aktuálnu tému. Ďalšie príspevky predniesli Juraj Ciberej, Tomáš Sládeček a Katarína Oberhauserová.

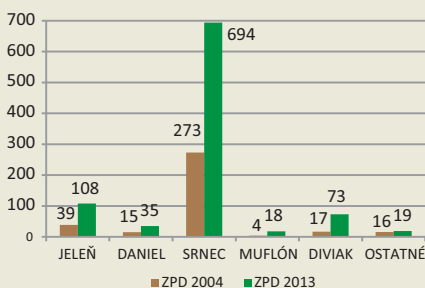
Súčasťou Zemplínskych poľovníckych dní bola prehliadka výtvarno-literárnych prác žiakov materských a základných škôl na tému *Príroda okolo nás*. Do súťaže bolo zaslaných 183 umeleckých diel a šiesti víťazi boli ocenení hodnotnými cenami priamo počas podujatia. Absolútnou víťazkou sa stala žiačka 9. ročníka Základnej školy Podhorod' - Dominika Berešová. Okrem hodnotnej ceny získala rodinný pobyt na Chate Morské oko. Širokej verejnosti boli k dispozícii predajné poľovnícke stánky a deti si prišli na svoje pri rozličných aktivitách lesných pedagógov.

Celkovo bolo vystavených 947 trofejí, z toho 126 medailových. Pre porovnanie pred desiatimi rokmi t o bolo 364 úlovkov, z toho 35 medailových. Tohto roku mali najväčší úspech diviacie kly z poľovníckych revírov okresu Sobrance, kde z 27 trofejí bolo 18 ocenených medailou (67 %) a z toho 11 úlovkov dosiahlo zlato (41 %).

Najsilnejšie tohtoročné trofeje:

Jeleň	PZ Ereňa Beša	210,84 CIC	Zoltán Szabó
Daniel	PZ Ondava Moravany	184,65 CIC	Milan Staruch
Srniec	PZ Zajac Zalužice	149,23 CIC	Slavomír Janok
Diviak	PR Karná – LESY SR, š.p. OZ Sobrance	129,60 CIC	František Závacký

Porovnanie počtu trofejí v roku 2004 a 2013

Dnes už nikto nepochybuje, že spojenie malých chovateľských prehliadok z troch okresov do jednej veľkej putovnej prehliadky v roku 2004 malo zmysel. Je chvályhodné, že počet odborných aj laických návštevníkov každým rokom rastie a kvalita podujatia sa za uplynulých desať rokov výrazne zlepšila.

Lucia Hanková
OZ Sobrance

Výstava detských prác

Výroba krmidla s lesnými pedagógmi

OZ Topolčianky

závod s najväčšou diverzifikáciou tržieb

Vinica, spracovanie a predaj zveriny, poľovníctvo, škôlka s predajom okrasných drevín, zubria zvernica, sídlo závodu v prekrásnom prostredí parku s poľovníckym zámkom, to sú najtypickejšie znaky odštepneho závodu Topolčianky. Široký záber činností znamená zrejme aj najväčší podiel tržieb mimo predaja dreva a tiež vzhľadom na priamy kontakt s maloobchodnými zákazníkmi aj výraznú propagáciu podniku.

Základné charakteristiky:

Závod, ktorý patril pôvodne k tým menším, sa od januára 2013 zrušením OZ Palárikovo a organizačnými zmenami rozrástol na súčasných 312.746 ha katastrálneho územia a hospodári na 38.161 hektároch lesov. Z toho prenajaté 3.353 ha, nešťátne neodovzdané 5.733 ha. Obnova lesa 171 ha, z toho prirodzená 48 ha. Ročný objem ťažby cca 170 000 m³

Podiel listnatého dreva na ťažbe: 95 % (db 30 %, bk 40 %, tp 13 %)
Počet zamestnancov: 130, z toho THZ 92.

Z histórie

OZ Topolčianky patrí k najstarším lesným závodom na Slovensku. Štátna lesná správa v Topolčiankach bola vytvorená nariadením ministerstva dňa 1.3.1920, ale zoštátnenie celého majetku Habsburgovcov bolo právne potvrdené až zákonom č. 351/1921 zb., zo dňa 12.8.1921. Časť ma-

Budova bývalej LS
(budúci archív)

jetku bola začlenená k štátnemu žrebčínu v Topolčiankach a lesné pozemky boli pridelené štátnym lesom. Preto sa práve tento dátum traduje ako dátum vzniku štátnych lesov v Topolčiankach. Ich hlavným zameraním bolo v tomto období pestovanie lesov a ťažba dreva, ale aj poľovníctvo zamerané na chov a lov zveri vo Veľkej a Malej zvernici. V roku 1924

Ústredie OZ

sa Topolčianky stali letným sídlom prvého československého prezidenta T.G. Masaryka. Lesná správa dostala do správy Poľovnícky zámok, ktorý spolu so zvernicami slúžil na reprezentáciu pre hostí prezidenta a vlády. V tomto období vznikla aj tradícia diplomatických poľovačiek na diviaky, ktorá trvala do roku 1990. Po druhej

Administratívna budova

svetovej vojne prešiel súčasný odštepny závod viacerými organizačnými zmenami a zriadenie samostatného podniku, s na-

zvom Správa lesov Topolčianky, sa uskutočnilo dňa 1.1.1956. Podnik trval so zmenami názvu do roku 1994, kedy prešiel ako Odštepny lesný závod do štruktúry Západoslovenských lesov š.p. v Bratislave. Po piatich rokoch, v roku 1999, sa stal Odštepny závod Topolčianky súčasťou novovytvoreného štátneho podniku Lesy Slovenskej republiky so sídlom v Banskej Bystrici.

Lesná výroba

OZ Topolčianky sa vyznačujú nízkym podielom ihličnatého dreva, čo však v tržbách vyvažuje pomerne vysoký podiel duba. „Závod je u odberateľov známy vysokou kvalitou dubových výrezov, ktoré sa používajú napríklad aj na výrobu sudov,“ poznamenal riaditeľ OZ Milan Garaj. Po organizačných zmenách a pričlenení troch lesných správ začiatkom tohto roku sa zvýšil podiel ťažby niekedy problematického topoľového dreva na približne 13 percent z celkového objemu ťažby. Záujem odberateľov o tento sortiment však v súčasnosti mierne rastie.

Tržby z dodávok dreva sú samozrejme hlavným zdrojom príjmov závodu, Topolčianky sú však známe vysokým podielom tržieb z ostatných činností. V minulom roku inkasoval závod okrem predaja dreva 584 tis. eur, čo je 11 % všetkých tržieb.

Ostatné činnosti

Spracovanie a predaj zveriny
Odštepny závod Topolčianky prevádzkuje Zariadenie na spracovanie diviny, kde sa spracováva divina z voľne žijúcej zveri ulovenej v poľovných revíroch väčšej časti Slovenska.

Poľovnícky zámok

Spracováva sa najmä mäso z raticovej zveri - jeleň, daniel, srnec, muflón, diviak, príležitostne zubor, kamzík a medveď. Ročne sa v zariadení vykúpi viac ako 100 ton zveriny v koži, z ktorej sa časť výkupu predáva s maržou ďalej a z časti sa vyrába-

Vínna pivnica

jú mrazené výrobky. Po splnení náročných technologických a hygienických noriem ES, vlastní prevádzka už od roku 2003 povolene na vývoz svojich výrobkov do členských štátov EÚ. Mrazené výrobky zo zveriny sú vákuovo balené a každé balenie je označené etiketou s váhovým čiarovým kódom EAN13 s označením druhu zveriny, hmotnosti, dátumom výroby a spotreby. Technológia spracovania umožňuje vyrábať mrazenú zverinu s 24-mesačnou lehotou spotreby. Súčasťou zariadenia je vlastná predajňa, ktorá je v poľovnej sezóne otvorená každý pracovný deň, mimo sezóny každý piatok. V prípade záujmu je možné dohodnúť odber mäsa aj mimo otváracích hodín.

Výroba vína

Ďalšou nie bežnou činnosťou pre lesníkov je prevádzkovanie vinice, výroba a predaj vína. Treba poznamenať že kvalitného, o čom svedčí aj množstvo ocenení z viacerých súťaží. Približne tri hektáre vinice postupne prešli rekonštrukciou a plnú úrodu, ktorá bude znamenať asi 13.000 litrov vína ročne, je možné očakávať v priebehu nadchádzajúcich dvoch až troch rokov. Špecialitou, ktorú v Topoľčianskej vínnej pivnici v súčasnosti skúšajú, sú barikové vína uložené na dozretie v dubových sudoch. Produkcia je určená pre potreby podniku LESY SR, ale aj na drobný predaj napríklad pre zamestnancov podniku.

Chov zubrov – zubria zvernica

Verejnosti pravdepodobne najznámejšou aktivitou OZ Topoľčianky je chov zubrov, ktorý si vyslúžil pozornosť aj v zahraničí. Okrem bežných turistov prejavili záujem o prehliadku zubrej zvernice aj oficiálne štátne a medzinárodné delegácie. V súčasnosti je vo zvernici spolu 16 zubrov vrátane nového býka dovezeného vlni z Nemecka a jedného kusa odchyteného kvôli zraneniu v Poloninách. Záujem

o zvernicu potvrdzuje aj počet platiacich návštevníkov, ktorý sa ročne pohybuje okolo sedem tisíc. Zubria zvernica má výmeru 140 hektárov z toho je 27 hektárov chovateľské jadro a 113 ha je ochranné pásmo. Závod uvažuje do budúcnosti s rozšírením chovateľského jadra, z dôvodov zvýšenia prirodzenej úživnosti pre zubrie stádo.

Poľovníctvo

Lesný závod v Topoľčiankach vznikol na pozemkoch bývalých zvernic založených v roku 1907. V súčasnosti zaberajú dve zvernice 11.867 ha plochy a sú určené na chov jelenej, danielovej, muflónovej, srnčej a diviacej zveri. Poľovníctvo vo zverniciach je zamerané najmä na chov jeleňov a muflónov so špičkovými trofejami. Významnou súčasťou ponuky pre poľovníkov sú aj vynikajúco organizované spoločné poľovačky na diviaciu zver, s bohatými výradmi ulovených diviakov. Poľovný revír Malá zvernica, bol v minulosti orientovaný na chov muflonej a danielovej zveri. Po spolupráci s odborníkmi z oblasti poľovníctva, OZ Topoľčianky vypracoval novú koncepciu na poľovnícke obhospodarovanie Malej zvernice. Nová koncepcia preferuje v tomto poľovnom revíri chov jelenej zveri, založený z kvalitných jedincov dovezených z oblasti OZ Bardejov a OZ Kriváň. V roku 2010 bol vo Veľkej zvernici ulovený jeleň, ktorého trofej získala 223,53 bodov C.I.C. a muflon.

Diviak pred rozrábkou

lón, ktorého rohy boli ohodnotené na 230,00 bodov C.I.C.

Škôlka okrasných drevín

Základy pre pestovanie a rozmnožovanie okrasných drevín a kríkov sa v Topoľčiankach vytvorili pravdepodobne začiatkom dvadsiatych rokov minulého storočia. Poľovnícky zámok a park sa dostali pod správu štátnych lesov. Vznik škôlky okrasných drevín podmienilo aj to, že v parku sa s existujúcimi drevinami dalo získať množstvo materiálu potrebného na vegetatívne rozmnožovanie a následné dopĺňanie sadeníc do parku a na predaj. V súčasnosti je celková výmera škôlky 8,80 ha, z toho produkčná plocha 4,23 ha. Pestuje sa tu cca 150 druhov drevín, z toho 80 druhov ihličnatých a 70 druhov listnatých. Základný sortiment drevín na predaj tvorí

Škôlka okrasných drevín

pestovanie odrastených drevín v zemnom bale a sadenice v kontajneroch. V súčasnosti sa v areáli škôlky nachádzajú objekty súvisiace s pestovaním okrasných drevín. V novej administratívnej budove sú kancelárie pre technicko-hospodárskych zamestnancov, predajňa, sociálne miestnosti pre robotníkov, garáže pre záhradnú techniku a sklad chemikálií. V objekte sú dva skleníky LUR slúžiace pre vegetatívne rozmnožovanie drevín.

Topoľčiansky park

Patrí k najvýznamnejším prírodným krajinárskym parkom na Slovensku. Topoľčiansky park je bohatou dendrologickou zbierkou, pričom sú tu zastúpené vzácne cudzokrajné aj domáce dreviny. Park má veľký význam preto, že je jeden z najzachovalejších zámokých parkov na Slovensku. Má charakter prírodného anglického parku. Starostlivosť o park je zverená podniku LESY SR š.p. OZ Topoľčianky. Väčšinu vykonávaných prác a opatrení musí OZ hradíť z vlastných zdrojov. Z tohto dôvodu sa v súčasnosti v parku vykonávajú najnevyhnutnejšie práce, aby sa zachovalo druhové bohatstvo drevín, technické zariadenia slúžiace návštevníkom a park si zachoval svoj jedinečný krajinársky ráz. Samozrejmosťou je kosenie parku a čistenie chodníkov. Podľa možnosti sa každoročne v parku vysádzajú mladé stromy a kríky. Je potešiteľné, že park v Topoľčiankach nezostáva za podobnými objektmi na Slovensku, najmä čo sa týka bohatstva druhov, mohutnosti existujúcich stromov a atraktívnosti pros-

tredia. Záujem o park, nie je len zo strany dendrologických odborníkov, ale najmä zo strany širokej verejnosti. Významnou súčasťou topoľčianskeho parku je aj Poľovnícky zámok a v jeho bezprostrednej blízkosti nainštalované plastiky zveri od známeho sochára Alojza Štróbla. Areál parku, s Poľovníckym zámkom a plastikami zveri, bol v roku 2007 vyhlásený za prvé významné lesnícke miesto, v rámci celého podniku LESY SR š.p.

Turistické zaujímavosti regiónu Hrad Hrušov

Vo východnej časti pohoria Tríbeč stojí na kremencovom vrchu Skalka asi 2,5 km južne od Skýcova zrúcanina gotického hradu Hrušov. Na hrade sa dodnes zachovalo nevelké obytné jadro oválneho pôdorysu a prvým predhradím, od ktorých sa vstupovalo od západu, čo je aj dodnes viditeľné. Druhé predhradie, budované ako delostrelecké opevnenie, zaniklo a je v teréne ťažko identifikovateľné. Dobre sa zachovali veža a bašty, najmä veža pri vstupe do prvého predhradia a vstup do horného hradu s otvormi a zvyškami arkierov, obdĺžnikovými okien a s delovými strieľňami v opevneniach. Zrúcanina sa v poslednom čase stala vyhľadávaným turistickým cieľom.

Včelárske múzeum

Priaznivci včelárstva si prídu na svoje v pravdepodobne najväčšom včelárskom skanzene v strednej Európe, ktorý sa nachádza v Kráľovej pri Senci približne dva km od hlavnej cesty zo Senca do Sládkovičova. Dozviete sa v ňom o včelárstve v minulosti i súčasnosti, aj o získavaní včelích produktov. Viac ako tristo exponátov je umiestnených v tichom prostredí anglického parku. Pre verejnosť je sprístupnený od roku 1975.

Gaštanica

Chránený areál - Gaštanica sa nachádza cca 5 km severne za obcou Jelenec, jej rozloha je 3,8 ha. Za chránené územie bola vyhlásená v roku 1986, v dôsledku snahy o záchranu starého lesného porastu v Tríbeči. Gaštanica je najkrajší a najstarší umelo založený porast gaštana jedlého, ktorý sa úspešne aklimatizoval v prostredí dubovo-hrabových lesov. Objaviť tu môžete stromy staré 300 i viac rokov. Areál sa nachádza na severozápadnom svahu vrchu Dúň v nadmorskej výške 430 – 450 m n.m., je zvyškom starého porastu gaštana jedlého vysadeného v roku 1240-1241 grófom Forgáčom z Gýmešského hradu. Lesy pod Gýmešom boli európsky významným poľným revírom. Domovom gaštana jedlého je južná Európa, Malá Ázia a severná Afrika a o jeho rozšírenie do severnejších území sa zaslúžili rímski vojaci.

Plavenie dreva jedinou funkčnou vodnou rizňou v Európe

Ukážkou plavenia dreva po mokrej rizni otvorili lesníci z Mestských lesov Banská Bystrica turistickú sezónu v doline Rakytovo v Dolnom Harmanci. "Tento rok sme mali trochu obavy, lebo týždeň pred splavovaním bolo v doline ešte pol metra snehu. Otvorenie bude prebiehať obidva dni. Piatok je venovaný najmä lesníckej odbornej verejnosti a v sobotu sa očakáva zväčša laická verejnosť, pre ktorú zrealizujeme splavenie dvoch priestorových metrov, ako ukážku pôvodnej techniky plavenia dreva v horských terénoch" povedal Eduard Apfel, hlavný inžinier Mestských lesov, s. r. o., Banská Bystrica, ktoré podujatie organizujú.

Mokrú rizňu na splavovanie dreva je pevný drevený žlab vybudovaný korytom potoka „Zalámaná“ v doline. Žlab je postavený zo smrekovej a jedľovej guľatiny dĺžky 3 – 6 metrov bez použitia kovov a plastov. Dno je vydlabané z hrubého dreva. Po bokoch sú „bočiaky“, to sú dva alebo tri kusy tenšej guľatiny. Žlab má šírku cca pol metra. Dá sa povedať, že je to hladko drevom obložený a vyregulovaný potôčik.

V minulosti sa počas celého roka najmä palivové drevo približovalo k mokrej rizni, tam sa zhromažďovalo a naplilo na metrovicu. Raz za rok, zvyčajne na jar, sa drevo hádzalo do žlabu a splavilo sa dolu do doliny. Za deň sa splavilo asi 150 priestorových metrov dreva a na hlad-

ký priebeh splavovania bolo treba 40 – 80 pracovníkov. Na konci žlabu sa potok prehradil, aby vzniklo jazierko, z ktorého pracovníci za pomoci dlhých hákov splavné drevo vyťahovali a ukladali. Táto rizňa je určená na splavovanie krátkého dreva, metrovice.

Vodný žlab zrekonštruovali Mestské lesy Banská Bystrica pred siedmimi rokmi

Stavanie mája v Brezne

Na námestí v Brezne sa 30. apríla konala akcia Stavanie mája, ktorú organizovalo mesto Brezno, v spolupráci s Lesní mestom Brezno, s.r.o. Pri tejto príležitosti aj lesní pedagógovia z Lesov Slovenskej republiky š.p., OZ Beňuš pripravili pre tých najmenších zaujímavé ukážky v rámci lesnej pedagogiky.

v roku 2006 a verejnosti ju predstavili v roku 2007. Veľké splavovanie dreva pre verejnosť organizujú iba raz v roku, teraz to bolo 26. a 27. apríla. Ukážku splavovania dreva ale urobia na požiadanie počas celej turistickej sezóny. Mokrá rizňa alebo vodný žlab je zaujímavou technickou lesníckou pamiatkou a bola vyhlásená za nehnuteľnú národnú kultúrnu pamiatku. Je jedinou funkčnou vodnou rizňou v celej Európe.

Deti mali možnosť vyskúšať si aj čoko- to z práce lesníka, napríklad ciachovanie a meranie dreva – dĺžku pomocou meradla nazývaného ľudovo „krokodíl“, a hrúbku za pomoci priemerky. Bolo im vysvetlené ako a kde sa namerané údaje zapisujú, a čo znamenajú rôzne farebné znaky na stromoch v lese. Vyskúšali si presnosť v rezaní 1 kilogramu dreva rôznych druhov drevníc. Najmenších zaujal poľovnícky stá-

nok s medvedom, muflónom a rôznymi trofejami, či triafanie sa šiškami do lapača. Už tradične veľký záujem bol o hmatovú a čuchovú poznávačku, pomiešané semienka drevníc, tzv. popoluška, slovné prešmyčky, a pre starších poznávačka drevníc. Deti za správne vyriešenie úloh dostávali drobné odmeny – drevený medailón, balón alebo sladkosti. Počasie akcie prišlo, záujem zo strany detí a rodičov bol veľký, čo nás utvrdilo v tom, že poslanie lesnej pedagogiky má zmysel.

*Martina Kovalčíková
ved. ekon.-obch. úseku OZ Beňuš*

Táto rizňa sa používala ešte v 70. rokoch 20. storočia, ešte žijú ľudia, ktorí si to pamätajú. Pravdepodobne bola vybudovaná v 19. storočí. V minulosti bolo v okolí Banskej Bystrice niekoľko podobných vodných rizní, táto sa zachovala najlepšie a má dĺžku 2450 m. Počas otvorenia turistickej sezóny sa plavilo však len na dĺžke 1450 metrov. Zo strmých a neprístupných svahov bol vždy problém vyťažené drevo dostať dolu, v minulosti ľudia nemali súčasnú techniku, tak si pomohli výstavbou vodných žlabov. Dnes už lesníci tento spôsob dopravy dreva nepoužívajú.

*Ivan Hanula LDM Zvolen
Foto: Ivan Hanula, Julianka Piliárová*

Základná škola
Gašpara Drozda
s materskou školou
Chrenovec – Brusno

Vážený pán riaditeľ,

v rámci apríla – mesiaca lesov – Vaši pracovníci uskutočnili dňa 26.4.2013 pre žiakov našej školy „Lesnícky deň“. Bola to veľmi zaujímavá a poučná akcia, ktorá mala u našich žiakov veľmi dobrú odozvu. Získali nové vedomosti i praktické zručnosti. Prijmite podakovanie vedenia školy, ale aj celého pedagogického zboru za skvelé zorganizovanie uvedenej akcie. Osobitne ďakujeme p. Jozefovi Paľovi, ktorý už niekoľko rokov spolupracuje s našou školou – výsadba miniarboréta, besedy a v tomto školskom roku pomáha žiakom 6. ročníka v súťaži „Krok za krokom smerom k lesu“. Veľmi si želáme, aby naša spolupráca pokračovala naďalej. Prajeme Vám a Vaším spolupracovníkom veľa zdravia a úspechov v práci.

S pozdravom

*Mgr. Peter Pöss, riaditeľ školy
a pedagogický kolektív ZŠ*

Pod'akovanie

LESY SR š. p.
Ing. Ján Mokrá
Švéniho 7
OZ Prievidza

Projektové stretnutie

Program cezhraničnej spolupráce
Maďarská republika-Slovenská republika
2007-2013

Budujeme partnerstvá

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Slovenskí a maďarskí lesnícki odborníci vyhodnotili realizáciu spoločného projektu s názvom „Spoločne pre prirodzené lesy v pohorí Börzsöny, Cserhát, v Štiavnických vrchoch a v Krupinskej planine“

V Štiavnických vrchoch pri Počúvadle sa 13.-14. marca 2013 po prvý raz stretli na pracovnom stretnutí projektoví partneri z LESOV SR, štátny podnik a IPOLY ERDŐ Zrt. aby vyhodnotili postup realizácie projektu „Spoločne pre prirodzené lesy v pohorí Börzsöny, Cserhát, v Štiavnických vrchoch a v Krupinskej planine“ (HUSK/1101/2.2.1/0354) v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Maďarská repub-

lika – Slovenská republika 2007-2013, na ktorom sa vyhodnotili splnené aktivity počas prvých štyroch mesiacov projektu a zadefinovali sa úlohy pre nasledujúce štvormesačné obdobie.

Projektové stretnutie otvoril Fran-

tišek Král, projektový manažér z LESOV SR, š.p. – organizátor stretnutia, ktorý privítal všetkých účastníkov. Nezabudol pripomenúť, že projekt a aj projektové stretnutie je spolufinancované Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Následne boli prezentované všetky doteraz vykonané aktivity počas uplynulých 4 mesiacov realizácie projektu v rámci jednotlivých bodov programu pracovného stretnutia. Ostatná časť pracovného stretnutia bola venovaná príprave monitorovacích správ za predmetné obdobie. U oboch partnerov bolo konštatované, že po ukončení verejného obstarávania na projektové aktivity, podpise zmlúv s dodávateľmi prác a podľa po-

vetnostných podmienok sa začne s fyzickou realizáciou projektu podľa popisu aktivít a v zmysle dokumentov verejného obstarávania.

Pre účastníkov projektového stretnutia miestne príslušná lesná správa (LS Pukanec) pripravila terénny program spojený s prehliadkou prírody blízkeho ob-

hospodarovania lesov. Počas praktických ukážok v rámci objektov Pro Silva pri Počúvadle mali slovenskí a maďarskí lesníci možnosť vymeniť si pracovné skúsenosti priamo v teréne a pokračovať v budovaní profesijného partnerstva v rámci projektu.

*František Král
projektový manažér*

Spoznaj les

Deti z Rimavskosobotského okresu si zmerali vedomosti. Najlepšie tímy vyhrali štvordňový pobyt v Maďarsku

Program cezhraničnej spolupráce
Maďarská republika-Slovenská republika
2007-2013

Budujeme partnerstvá

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

V budove Odštepného závodu LESY SR, š. p. v Rimavskej Sobotě sa dnes uskutočnila vedomostná súťaž žiakov 2. - 4. ročníka s názvom „Spoznaj les“. Do súťaže sa v rámci spoločného projektu maďarských a slovenských lesníkov „Lesníci deťom“ prihlásilo spolu 14 družstiev, teda 112 žiakov z 9 škôl v okrese Rimavská Sobotka. Päť víťazných družstiev sa zúčastní začiatkom septembra 2013 pobytu „Štyri dni s lesníkom“ v Maďarsku, ktorý pre žiakov pripravujú lesníci z maďarského Egru.

Súťaž „Spoznaj les“ sa na slovenskej strane zúčastnilo 14 osemčlenných družstiev bez ohľadu na účasť v súťaži „Les rozpráva...“, ktorá bola vyhodnotená koncom januára tohto roku. V rovnakom termíne prebehlo skúšanie aj v maďarskom meste Eger. Tu si ale sily zmeralo 25 najlepších družstiev z literárno-výtvarnej súťaže „Les rozpráva...“.

Súťaž sa skladala z dvoch častí. Z tes- tu a z poznávania lesných drevín, rastlín, húb a živočíchov. Päť víťazných družstiev vybraných v Rimavskej Sobotě strávi v septembri 2013 „Štyri dni s lesníkom“ v Maďarsku. Víťazi vedomostnej súťaže z Maďarska sa naopak zúčastnia pobytu „Štyri

dni s lesníkom“ na Slovensku, v dňoch 20.-23.05.2013.

„Čas venovaný deťom v budovaní vzťahu k prírode nie je stratený. Je prínosom nielen pre deti samotné, ale aj pre celú spoločnosť. Zvlášť lesníci, ktorí sú s prírodou úzko spätí, si tento fakt uvedomujú a venujú sa práci s mládežou s plnou vážnosťou a nasadením.“, hodnotila význam a poslanie projektu jeho koordinátorka Elena Kováčsová zo štátneho podniku LESY SR, OZ Rimavská Sobotka.

Lesníci v rámci projektu „Lesníci deťom“ spolufinancovaného EÚ pripravili pre deti, ale i dospelých internetový náučný kvíz o lese pod názvom „Lesný hospodár“ dostupný na webovej stránke

www.spoznajles.sk. Pre základné školy v príslušnom prihraničnom regióne vyrobili a rozдали celkom 60 zbierok určených pre prípravu na praktickú časť súťaže. Ich prostredníctvom sa deti naučia spoznávať lesnú zver podľa vzhľadu aj podľa stôp, lesné dreviny podľa semien, listov, dreva, kôry aj zimných výhonkov, základné druhy rastlín, húb aj zvierat vďaka originálnym akvarelovým výnimocne nadaného lesníka Igora Gavulu.

Cieľom spoločného projektu „Lesníci deťom“ (HUSK/1101/1.7.1/0097) je oboznámiť deti aj dospelých s lesom ako súborom rastlín, živočíchov, prostredia a vzájomnými vzťahmi medzi nimi, s prácou lesníkov, s hospodárením v lesoch vo všetkých jeho etapách, s ťažbou a spracovaním dreva s využitím ekologických technológií. Projekt „Lesníci deťom“ je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ v rámci programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013. Celkový rozpočet projektu predstavuje 138 343,08 EUR z čoho 114 592,07 EUR je financovaných zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

STRETNUTIE VEDENIA OZ VRANOV NAD TOPLŔOU S BÝVALÝMI ZAMESTNANCAMI DÔCHODCAMI

Je pekným zvykom poďakovať sa za všetko dobré, za kvalitne vykonanú prácu.

Pri tejto príležitosti dňa 18.4.2013 zorganizoval OZ Vranov stretnutie bývalých zamestnancov – dôchodcov. Je to prejav vďaky za všetky roky života, ktoré venovali iným ľuďom, rodine, lesu. Slávnosť sa konala v budove OZ Vranov, pozvanie prijalo 32 hostí.

Na úvod sa prítomným prihovril riaditeľ OZ Vranov Ing. Martin Strmeň, V prihovore spomenul aj starobu, ktorá prichádza nenápadne a pomaly, týka sa nás všetkých a je prirodzenou súčasťou

nášho života. V krátkosti priblížil zmeny, ktorými prešiel odštepny závod od roku 1995 a zodpovedal na vznesené otázky. Za pozvaných sa poďakoval bývalý dlhoročný riaditeľ OZ Daniel Vrlík a požiadal, aby sa pokračovalo v takýchto stretnutiach každý rok.

Slávnosť pokračovala na LS Zámutov (1.1.2014 bude 90 rokov vzniku štátnych lesov na tejto správe), kde si všetci prítomní mohli pozrieť obnovený areál, prvé významné lesnícke miesto v rámci OZ a začiatok lesníckeho náučného chodníka Zamutovská kolejka.

Nasledoval slávnostný obed na strelnici Blatiny, počas ktorého prebiehala voľná projekcia filmov z lesníckej oblasti ako náučné chodníky, lesnícke dni, práca lesných pedagógov s verejnosťou. Nechýbalo ani kultúrne vystúpenie folklórneho súboru Zámutovcán. Spolu s nimi si známe pesničky zanôtili aj pozvaní hostia. Zvyšok popoludnia bol venovaný voľnej diskusii a spomienkam na spoločne prežitú roky.

Všetci prítomní mali radosť zo spoločného stretnutia a zadosťučnením pre organizátorov boli najmä slová: "Ďakujeme a tešíme sa na ďalšie stretnutie".

*Ján Zengevald
personalista OZ*

STRETNUTIE SKÔR NARODENÝCH

Máj je vraj najkrajší mesiac v roku, tvrdia rôzne médiá. To, že sa stal najkrajším takmer 60-tim bývalým zamestnancom podniku LESY SR, š.p. Odštepny závod Šaštín je takmer isté. Stalo sa to vďaka terajšiemu riaditeľovi LESY SR, š.p. Odštepneho závodu Šaštín Ing. Radomírovi Nečasovi, ktorý ani chvíľu nezaváhal, keď sme prišli za ním s prosbou

o zorganizovanie stretnutia bývalých zamestnancov. Stretli sa tváre obohatené vráskami a šedinami, ale šťastní v tom, že si mohli zaspomínať na svoje spoločné chvíle strávené ako zamestnanci Odštepneho závodu Šaštín. Rozhovory, spomienky, smiech, slzy a piesne v sprievode harmoniky – tak nám rýchlo uplynul čas nášho stretnutia.

Vďaka, vďaka za všetko, znelo z úst pri lúčení, dúfame, že sa znovu stretneme na budúci rok! Už teraz sa tešíme!

Vďační dôchodcovia Odštepneho závodu Šaštín

*Mária Vizváryová
kontrolór Mesta Šaštín-Stráže*

STRETNUTIE BÝVALÝCH PRACOVNÍKOV LZ SLANEC

Už po tretí raz sa strelili pracovníci bývalého Lesného závodu Slanec a to dňa 5. apríla 2013 v pohostinskom zariadení v Kuzmiciach okres Trebišov. Symbolicky v Apríli – mesiaci lesov. Podujatie zorganizovali Štefan Kertes – bývalý vedúci Expedičného skladu Slanec a p. Ján Krátky – bývalý vedúci polesia i Lesnej správy v Slanci.

Ján Krátky otvára stretnutie

Podujatia sa zúčastnilo 28 bývalých pracovníkov tohto lesného závodu spolu s rodinnými príslušníkmi. Stretnutie slávnostne otvoril p. Ján Krátky. Privítal prítomných a zaželel im príjemné posedenie. Stretnutie malo veľmi dobrý priebeh. Stretli sa tu ľudia, ktorí sa príležitostne vídajú ale aj takí, ktorí sa nevideli veľa rokov. Spomínalo sa na staré dobré časy, na to všetko čo sa zažilo, ako sa plnili úlohy, ako sa žilo, ako sa pestovali lesy i delimitované plochy a pod. Tém bolo naozaj veľmi veľa. Spomenuli sa aj pracovníci, ktorí už nie sú medzi nami.

Za zorganizovanie tejto veľmi ušľachtilej a prepotrebnej akcie v tejto uponáhľanej dobe sa treba poďakovať p. Jánovi Krátkemu, Štefanovi Kertésovi a kolektívu Pizzerie v Kuzmiciach pod vedením p. Rendešovej.

Do budúcnosti by sme boli radi, aby nás v takejto akcii podporilo aj súčasné vedenie terajších odštepnych závodov Sobrance a Košice.

*Ján Čekon
Trebíšov*

Česká vláda

schválila návrh zákona o Šumave, proti lykožrútom sa má zasahovať aj v najprísnejšie chránenej zóne

Koncom apríla schválila česká vláda návrh zákona o Národnom parku Šumava predložený ministrom životného prostredia Tomášom Chalupom. Zákon v prípade schválenia parlamentom umožní rúbať lykožrútom napadnuté stromy aj v najprísnejšie chránenej prvej zóne národného parku. Chalupa tvrdí, že zákon prinesie parku lepšiu stabilitu a efektívnejšiu ochranu. Proti návrhu márne protestoval minister zahraničia Karel Schwarzenberg a nesúhlasia s ním ani ekologickí aktivisti, napísal český internetový denník idnes.cz.

„Od môjho príchodu na ministerstvo v januári roku 2011 som jasne deklaroval, že nový návrh zákona o Národnom parku Šumava je jednou z mojich priorit. Mojou snahou bolo predložiť taký zákon, ktorý vypočuje aj názory vedcov, starostov, ekologov alebo zástupcov občianskych združení, ktorí majú k zákonu čo povedať. Som preto rád, že sa toto úsilie zúročuje a že náš kabinet návrh podporil,“ povedal minister životného prostredia.

Návrh na rozdelenie NP Šumava

Územie NP Šumava – 68.064 hektárov. Návrh počíta s celkovou rozlohou I. zóny 26,53 % z toho 4,46 % dočasne zásahových zón. Ďalších 8,49 % bude zatiaľ v zóne II., ale majú sa postupne v priebehu 45 rokov presunúť do I. zóny. V druhej zóne potom zostane 59,87 % národného parku a v tretej zóne bude 5,12 % rozlohy parku. Druhá zóna je podľa návrhu vymedzená pre prírodu a šetrné hospodárenie.

Minister zahraničia a predseda TOP 09 Karel Schwarzenberg s možnosťou rúbať napadnuté stromy aj v prvej zóne parku a to konkrétne na približne piatich percentách plochy zásadne nesúhlasil. „Neprijateľná je možnosť asanačných zásahov proti podkôrnemu hmyzu v prvej zóne, viazaná na dosiahnutie takzvaného základného stavu lykožrútom,“ protestoval Schwarzenbergov úrad v pripomienkovom konaní k zákonu. Umožnenie ťažby na 4,6 % plochy národného parku, ktorá inak patrí do zóny s najprísnejším režimom podľa ministerstva zahraničia fakticky umožňuje ich vyrábanie.

Svojho predsedu však nepodporila ani Schwarzenbergova TOP 09. V čase, keď bol v zahraničí, sa predsedníctvo strany dohodlo, že zákon podporí a minister financií Kalousek (TOP 09) ho označil za prijateľný kompromis. Rozloha národného parku sa má v budúcnosti rozširovať. V časti parku, ktorá má rozšíriť I. zónu, by bola podľa zákona zakázaná aj výstavba cyklotrás, chodníkov pre kone, miest pre parkovanie aj ďalšej turistickej infraštruktúry.

-vr-

Lesy ČR

reagujú na článok časopisu Týden o verejných zákazkách na informačné technológie

Spoločnosť Lesy ČR sa ohradila proti článku v týždenníku Týden, podľa ktorých nechala švajčiarska prokuratúra zmraziť v banke Credit Suisse peniaze pochádzajúce zo zákaziek od štátnej spoločnosti Lesy ČR. Pre Credit Suisse boli údajne podozrivé finančné operácie na účtoch.

„My sme upozornili Švajčiarov. O všetkom sme vedeli,“ uviedol pre TÝDEN štátny zástupca Marek Solar na otázku, kto upozornil na podozrivé toky peňazí medzi Českom a Švajčiarskom. „Nemôžem povedať, koľko Švajčiari zmrazili. Sme vo fáze, kedy robíme veľké množstvo úkonov v prípravnom konaní,“ dodal. Švajčiarska banka Credit Suisse odmietla prípad komentovať, rovnako ako sa nechcela vyjadriť česká UniCredit Bank.

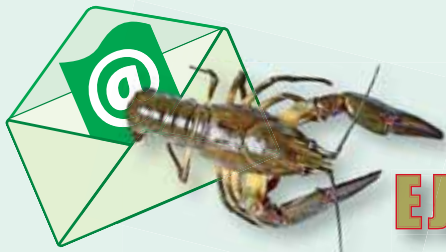

Spoločnosť Lesy ČR zaplatila iba dvom dodávateľom za odvedenú prácu na zákazkách na informačné a komunikačné technológie. Išlo vždy o korunové platby smerujúce do bánk pôsobiacich v ČR. Tieto zákazky boli zadané a vysúťažené v súlade so zákonom o verejných zákazkách. Práce vyplývajúce z uzatvorených zmlúv boli LČR riadne zadokumentované, dodávateľmi dodané a vyfakturované,“ napísal tlačový hovorca Lesov ČR Zbyněk Boublík.

Za dodané práce LČR zaplatili podľa platných zmlúv. Za ďalšie nakladanie s týmito peniazmi už Lesy ČR nenesú žiadnu zodpovednosť. Nemôžu ani ovplyvňovať dispozičné práva k účtom dodávateľa či jeho výbery v hotovosti, píše sa vo vyhlásení štátnych lesníkov.

„Spoločnosť Lesy ČR nemá v banke zablokovaný žiadny účet ani peniaze a dôrazne sa ohradzuje proti tvrdeniam v časopise Týden,“ dodal Zbyněk Boublík.

EJ, RAKU, RAKU...

Názov tohto článku som si (nie náhodne) dovolil „ukradnúť“ zo známej slovenskej rozprávky Prorok Rak, ktorú podľa Važeckej zbierky prerozprávav v treťom zväzku svojich jedinečných Prostonárodných slovenských povestí Pavol Dobšinský. V nej si takto povzdychol samozvaný veštec a prorok, zhodou okolností nazývaný Rakom, keď ani len netušil, že v prikytej mise, obsah ktorej mal uhádnúť, sa skutočne ukrýval veľký uvarený červený rak. Pokiaľ by naše raky vedeli rozprávať, určite by si takto povzdychli tiež. Pretože ich obviňujeme z niečoho, za čo skutočne nemôžu.

Vonkoncom nie som jazykový puritán (občas koniec-koncov aj sám, síce nechtiac, ale predsa len przním ľúbozvučnú slovenčinu), ale vždy ma mierne irituje, keď počujem, že slovenské smrečiny ničí „kôrovec“. Neľakajte sa, nejdem teraz prilievat olej do ohňa, či skôr poriadnej vatry, akú by vari nemali šancu preskočiť ani kondične zdatní hôrni chlapi, ktorí vraj pánom brali a chudobným rozdávali, a zapájať sa tak do vášnivej polemiky medzi „lesníkmi“ a „ochranármi“, ani rozduchávať vášne. Tentokrát mi totiž nejde o príčinu rozpadu smrekových porastov na Slovensku a jej riešenie, ale „iba“ o takú zdanlivú banalitu, akou je nesprávne používanie mena skupiny, do ktorej patria drobné chrobáky, spôsobujúce nejednému lesníkovi poriadne hlavy bolenie, pretože sa stávajú doslova ich nočnou morou.

Aj na stránkach časopisu Lesník sa totiž neraz objavuje, že ide o „kôrovca“.

Na myslí mám lykožrúty, najmä lykožrúta smrekového (*Ips typographus*), ale aj ďalšie, väčšinou menšie a rôzne špecializované druhy, ktoré mnohí praktici z lesníckej prevádzky i ochrany prírody nazývajú slangovo „kôrovcami“, čo samozrejme nie je korektné pomenovanie. V českom jazyku sa ako „kûrovce“ (Scolytinae, Ipsinae) označujú chrobáky z podčelade nosatcovitých (Curculionidae), tvoriacej jednu z najrozmanitejších skupín hmyzu, do ktorej patrí na celom svete zhruba 6 000 druhov, vrátane lykožrútov. Na Slovensku však termínom „kôrovce“ (Crustacea) označujeme veľkú starobylú skupinu vodných článkonožcov, ktorých veľkosť je rôzna, od niekoľkých milimetrov až po niekoľko desiatok centimetrov. Ich telo je pokryté pevnou chitínovou kutikulou, ktorá je u nižších kôrovcov (do 1 cm) mäkká a u vyšších (dorastajúcich až do niekoľkých centimetrov, resp. desiatok centimetrov) vytvára pevný pancier, inkrustovaný uhličitanom vápenatým. Pancier často pokrýva celé telo, preto sa musia kôrovce počas rastu zvliekať. V tomto období sú veľmi zraniteľné, pretože pôvodný pancier odpadne a trvá určitý čas, kým vyrastie nový. Pri niektorých druhoch je telo uložené v chitínovej alebo vápnitej schránke, ktorá sa skladá z dvoch lastúrok. Vedecké meno tejto skupiny je preto odvodené od slova „crusta“, znamenajúceho kôra, resp. škrupina, čo podmienuje aj jej slovenské pomenovanie. V češtine sa táto skupina označuje ako „korýši“. Telo, spravidla členené na hlavohrud a bruško, ako aj končatiny majú článkované. Počet článkov je premenlivý a rovnako je tomu aj u končatín, ktoré sú často rozoklané a rôzne modifikované. Preto okrem pohybu plávaním či lezením slúžia aj na priháňanie a filtrovanie potravy, či na rozmnožovanie. V súčasnosti je známych zhruba 75 000 druhov kôrovcov, ktoré obývajú vodné prostredie sladkých i slaných vôd a niektoré sa prispôbili aj životu v mokradiach na súši. Dýchajú prevažne žiabrami, niektoré celým povrchom tela. Kôrovce sú oddeleného pohlavia.

Väčšina ľudí si v súvislosti s kôrovcami vybaví predovšetkým raky, ale okrem nich do tejto skupiny patria napríklad aj kulinársky vyhľadávané kraby, homáre, či krevety. Sú to aj mnohé mikroskopické druhy, napríklad dafnie, perloočky, ktoré sú známu potravou rýb, alebo kriváky, prípadne žiabronožky, vrátane vzácnnej žiabronožky severskej (*Brachinecta paludosa*). Tento pozoruhodný druh tatranských plies, ktorého všetky jedince plávajú brušnou stranou nahor, je glaciálnym reliktom a v súčasnosti sa vyskytuje iba v jedinej lokalite.

Na Slovensku žijú tri druhy rakov. Najväčším i najznámejším je rak riečny (*Astacus astacus*). Rak bahenný (*Astacus leptodactylus*) patrí k najrozšírenejším rakom v Európe a rak riavový (*Austropotamobius torrentium*) je zase našim najmenším i najzácenejším rakom.

Až dosiaľ som sa trochu pousmial, prípadne som si pošomral, keď som sa stretol s používaním termínu kôrovec vo vzťahu k podkôrnemu hmyzu. Pred chvíľkou som však hodnotil vedecké eseje našich študentov v doktorandskom študijnom programe Evolúcia ekosystémov a ich ochrana, vypracovanie ktorých podmieňuje účasť na skúške z predmetu Ochránárska biológia. Ide o študentom ľubovoľne zvolenú tému z danej problematiky. Jeden z nich vo vynikajúcej eseji na tému rozpadu prírodných smrekových porastov u nás, podloženej mnohými aktuálnymi vedeckými argumentami ochránárskeho i lesníckeho prístupu, okrem iného napísal: „Ako môže človek,

ktorý pomenuje lykožrúta kôrovcem, čo je úplná hlúposť, a ja by som za to vyletel zo skúšky zo zoológie ešte v druhom ročníku bakalárskeho štúdia, očakávať, že mu budem ďalej veriť? Že argumenty, ktoré uvádza, nie sú taktiež podobnými hlúposťami? Že rozumie tomu, o čom píše?”

A uvedomil som si, že ten chalan má pravdu. Takže preto, nie ako zbytočné kantorské poučovanie, či mentorovanie, ale v snahe aby sme sa už aj u nás (hoci viem, že na Slovensku sme aj v tomto „pápežskejší od pápeža“) naučili naozaj korektné pomenovať aj živočíchy, som napísal tieto riadky.

Pretože nešťastný rak, ktorého naši predkovia lovili počas mesiacov v názve ktorých nie je písmeno „r“ má v súčasnosti, kedy je chráneným druhom živočíchov, mnoho iných problémov, lebo na neho pôsobia napríklad rozdrobovanie, znečistenie a zánik biotopov, či vplyv invázií druhov rakov, no za poškodenie smrečín naozaj nemôže.

Peter Urban

Autor je vysokoškolský pedagóg a bývalý zoológ ŠOP.

Prof. Ing. Anton Sokol

dvojité jubileum: 110 rokov narodenia a 40 rokov úmrtia

Profesor Sokol patril k tým charizmatickým lesníkom a profesorom, ktorí boli obľúbení u študentov i u kolegov. Bol známy svojimi poľovníckymi historikami, príbehmi z lesníckej histórie, ktorými okoreňoval svoje prednášky i rozhovory v kolektíve. A nie v poslednej miere bol aj popredným odborníkom v pestovaní lesov a poľovníckej problematike.

Narodil sa 12.6.1903 v Medzibrode. Študoval na gymnáziu v Banskej Bystrici, pokračoval na Lesníckom odbore Vysoké školy zemédskej v Brne.

Po ukončení lesného inžinierstva ostal na škole ako asistent na Ústave zariadenia lesov, oceňovania lesov a dendrometrie v Brne. Od roku 1929 pracoval na taxačnom i stavebnom oddelení Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici, Českom Tešíne a správach štátnych lesov Staré Hamry a Jablunkov. Od roku 1935 pôsobil na taxačnom oddelení Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Hodoníne. V rokoch 1937 – 1939 bol prednostom Správy štátnych lesov v Křtinách. V roku 1939 prišiel do Zvolena, kde pôsobil ako prednosta Správy štátnych lesov až do roku 1945. Po vojne pokračoval ako inšpektor pre pestovanie lesov, ochranu lesov, poľovníctvo a konfiškované lesné majetky na Riaditeľstvách štátnych lesov a majetkov v Solivare a Košiciach.

V rokoch 1949 – 1950 bol krajským splnomocnencom štátnych lesov pre kraje Košice a Prešov, súčasne od roku 1946 bol

externým učiteľom na Vysoké škole poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach, kde pôsobil aj ako riaditeľ školských majetkov a neskôr interne (1950) ako učiteľ pestovania lesov a poľovníctva už ako docent. Po presťahovaní školy do Zvolena (1952) viedol Katedru lesnej výroby. V rokoch 1955 – 1960 bol dekanom Lesníckej fakulty VŠLD. Od roku 1956 bol profesorom pre odbor pestovanie lesov. Vo svojej praxi sa zaoberal najmä obnovou a pestovaním lesov a súčasne aj poľovníckym výskumom. Ako inšpekčný úradník na riaditeľstvách štátnych lesov vypracoval

smernice o premenách smrekových monokultúr na zmiešané porasty, na likvidáciu následkov vetrových a hmyzích kalamiť, na pestovanie zmiešaných porastov, uplatňovanie šetrných ťažbov – obnovných zásahov, prirodzené zmladzovanie porastov, pestovanie duba a rýchlorastúcich drevín. Na školskom lesnom závode v Smolníckej Hute úspešne uplatňoval skupinovú obnovu porastov. Zaslúžil sa o vytvorenie Vedecko – výskumného ústavu Lesníckej fakulty VŠLD vo Zvolene a rozvoj Školského lesného podniku. Zaoberal sa výskumom zalesňovania kalamiťných a spustnutých holín, semenárstvom, ochranou lesov a zveri.

Na penzijný odpočinok odišiel v roku 1970, kedy mu Vedecká rada Vysoké školy lesníckej a drevárskej udelila pamätnú medailu „Za zásluhy“. Je autorom odborných publikácií a vysokoškolských učebných textov. Do Lesníckeho terminologického slovníka spracoval pestovateľskú časť a do celoštátnej učebnice pestovania lesov spracoval časť o porastoch ihličnatých a listnatých drevín, o vtrúsených cudzokrajných a technických drevinách.

Zomrel 16.7.1973, pochovaný je na Lesníckom cintoríne na Čiernom Váhu. Pri príležitosti 30. výročia VŠLD vo Zvolene mu bol na Vysokoškolskom lesníckom podniku LS Budča odhalený pamätník v kamennom balvane v diviacej zvernici Bieľ.

Viliam Stockmann

Prof. Ing. Vítězslava Zásnětu

spoluautora lesného zákona, nedožitý 90. narodeniny

Elegantný priekopník – budovateľ povojnového československého lesníctva, jeho štátnej odbornej starostlivosti o lesy, patriarcha lesníckej legislatívy a lesníckeho zákonodarstva, vedúci pracovnej skupiny pre tvorbu nového lesného zákona č. 166/1960 Zb., a jeho vykonávacej vyhlášky č.17/1961 Zb. Spoluautor modelu osvedčenej štruktúry štátnych lesov, ktorá u nás platila 18 rokov (1956 – 1974).

Narodil sa 29.5.1923 v Lesoniciach pri Moravských Budějoviciach. V Mor. Budějoviciach absolvoval aj Reálne gymnázium. Po vojne začal študovať na Lesníckom odbore Vysoké školy pôdohospodárskej v Brne (1948).

Po absolvovaní školy (1948) pôsobí najprv ako referent Krajskej odborevej rady v Brne. V roku 1950 ho menovali prvým krajským inšpektorom Československých štátnych lesov v Brne, neskôr sa stal riaditeľom Krajskej správy lesov v Brne.

Pri reorganizácii lesov (1956) je preložený na Ministerstvo lesov a drevárskeho priemyslu do Prahy do funkcie vedúceho správy lesného hospodárstva. O rok neskôr (1957) pri zriadení oddelenia štátnej starostlivosti o lesy stal sa vedúcim tohto oddelenia. V tejto funkcii sa venuje najmä úlohám súvisiacim s lesníckou legislatívou, vydávaním nových vyhlášok a zákonov. Navrhuje a zabezpečuje pl-

nenie opatrení smerujúcich k ochrane a zveľadeniu lesov a lesníctva u nás, v roku 1962 priberá riadenie poľovníctva a jeho legislatívu. Zúčastnil sa prípravy a inventarizácie lesov v roku 1960, spolupracoval na príprave vládneho uznesenia č.102/1959 o opatreniach pre postupnú úpravu obhospodarovania a správy lesov v ČSR, pri previerke výsadiel rýchlorastúcich drevín a pod. Najdôležitejšia úloha mu však pripadla v súvislosti s prípravou nového

lesného zákona. Stal sa vedúcim pracovnej skupiny pre tento zákon. Úsilie je korunované úspechom v roku 1960 keď sa schválil nový lesný zákon č. 166/1960 Zb., a jeho vykonávacej vyhlášky č.17/1961 Zb. Bol členom pracovného tímu, ktorý vypracoval nový model organizačnej štruktúry štátnych lesov, ktorý bol zavedený v roku 1956 a trval na Slovensku 18 rokov.

V roku 1964 nastupuje ako mimoriadny profesor na Lesnícku fakultu Vysoké školy pôdohospodárskej v Brne. Na novom pôsobisku sa venuje pedagogike a výskumu. V rokoch 1966 – 1970 je poverený dekanstvom Lesníckej fakulty VŠZ v Brne. Bol tu aj vedúcim katedry všeobecného a svetového lesníctva a poľovníctva.

Súčasne pracuje aj v Poľovníckom zväze v ktorom zastáva viaceré popredné funkcie. Dlhé roky bol aj predsedom Ústredného výboru Československého poľovníckeho zväzu.

Súhrnne publikoval cca 200 prác z toho 5 kníh a 4 učebnice.

Zomrel predčasne vo veku 52 rokov 9.5.1975.

Prof. Zásnětu, napriek skorému odchodu, svojou prácou výrazne ovplyvnil rozvoj lesného hospodárstva v Československej republike.

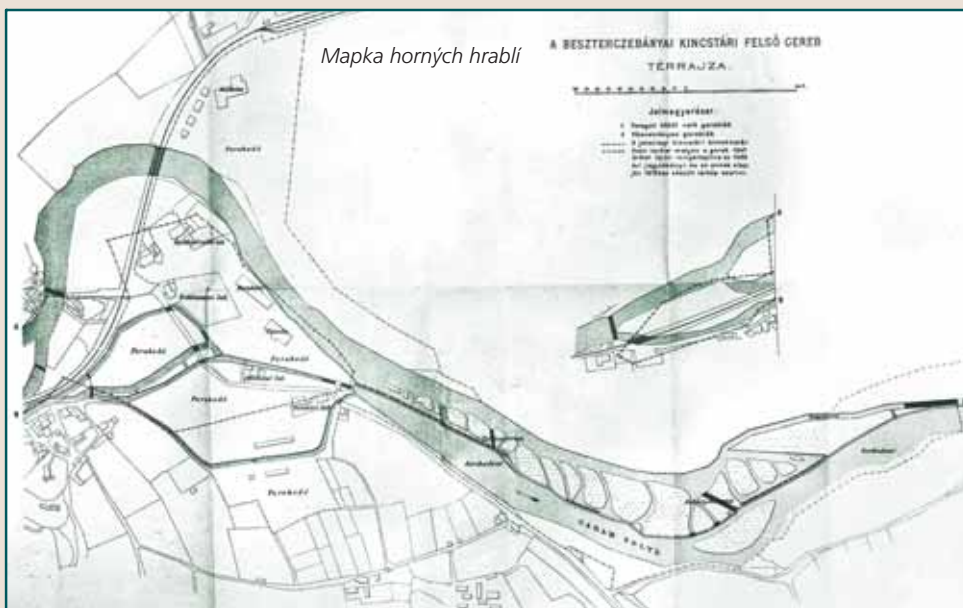
Viliam Stockmann

Pred 100 rokmi zrušili banskobystričné horné hrable

V tomto roku uplynulo už celé storočie od zrušenia unikátneho technického diela na Hrone – komorských (erárnych) banskobystričných horných hrablí na zachytávanie splavovaného dreva z Horehronských lesov, ktoré počas svojej 365 ročnej činnosti rozhodujúcou mierou prispeli k zásobovaniu baní a hút v Banskej Bystrici a okolí potrebným drevom.

Postavili ich podľa návrhu štajarského lesmajstra a neskoršieho banskobystričského prefekta Wolfganga Hohenwartera v roku 1548, ktorý systémom vodnej dopravy dreva po Hrone vyriešil akútny nedostatok dreva pre bane a huty po vyrúbaní dostupných lesov v ich okolí pretože doprava dreva zo vzdialenejších miest prevádzkova tak, že sa stávala nerentabilnou. Bolo to v záujme Dolnorakúskej kráľovskej banskej komory, ktorá po skončení fúggerovského prenájomu v roku 1546 prevzala bane a huty v okolí Banskej Bystrice do svojej kompetencie.

dovy pre obslužný personál, prevádzkové budovy a uhlisko na pálenie dreveného uhlia z dopraveného a následne vysušeného polenového dreva. Dodnes prilahlá mestská časť Banskej Bystrice nesie názov Uhlisko. Ročne sa na hrabiach vyťahovalo polenové drevo v objeme 70 – 80.000 m³, z čoho sa na pálenie dreveného uhlia spotrebovalo 50 – 60.000 m³. Výrobu dreveného uhlia zabezpečoval uhliarsky pisár (kohlschreiber). Spotreba dreva na výrobu dreveného uhlia bola vysoká, komorský lesmajster Jozef Dekret Matejovics ju v roku 1815 uvádza v objeme až 100.000 siah uhliarskeho dreva ročne a preto sa snažil výrobu dreveného uhlia zracionalizovať.

V roku 1908 zastavili splavovanie dreva po Hrone od Brezna po B. Bystricu, k zrušeniu hrablí však došlo až v roku 1913. Lesmajster Karol Kaán (1867 – 1940), ktorý do roku 1909 pôsobil v B. Bystrici, uverejnil 15. decembra 1909 v Erdészeti Lapok 360 ročnú históriu horných hrablí, ktorá v závere vyznieva ako nekrológ nad týmto výnimočným vodným dielom. Vypočítal, že pri nepretržitej činnosti baní a hút za 320 ročnej prevádzky horných hrablí sa na nich zachytilo 23 – 25 miliónov m³ dreva, na prepravu ktorého by bolo potrebné až 1,250.000 železničných vagónov. Za predpokladu 50 vagónov v jednej súprave by si to potom vyžadovalo 25.000 súprav a pri 8 m dĺžke jedného vagóna by tento počet súprav siahal do vzdialenosti 10.000 km. Po zrušení horných hrablí sa ešte až do roku 1923 splavovalo dlhé drevo na neďalekú súkromnú pílu.

V súvislosti s pomenovaním „horné hrable“ treba poznamenať, že na Hrone poníže nich pri Radvani v rokoch 1568 – 1890 existovali aj „dolné hrable“, slúžiace pre potrebu Novej (Striebornej) huty (Neuhütte). Odstránili ich v roku 1902.

O horných hrabiach sa zmienil aj polyhistor Matej Bel vo svojich Noticiách (1736) ako o široko – ďaleko nevidanej

atrakcii. Prehliadka horných i dolných hrablí bola zaradená aj do programu návštevy Banskej Bystrice synmi Márie Terézie, princami Jozefom a Leopoldom so švagrom Albrechtom saským, ktorú vykonali v dňoch 28. – 30. júla 1764, v rámci

Horné hrable (pohľadnica)

Horné hrable detail

Horné hrable siahali od dolného konca obce Majer až po komorský most. Spočiatku boli drevené a na ich stavbu v dĺžke 90 siah (170,69 m) sa spotrebovalo 1280 kusov gulfatiny. Zrejme neskôr došlo k zdokonaleniu upevnením drevenej konštrukcie hrablí na 40 kamenných pilierov 15 stôp (457 cm) dlhých a 14 stôp (427 cm) širokých. Hrable zaberali plochu 1135,5 štvorcových siah (4084 m²). Hrable pravidelne opravovali najmä po veľkých povodniach (r. 1575, 1603, 1687, 1784, 1853, 1813, 1899), ktoré ich vždy vážne poškodzovali a spôsobovali aj únik značného množstva zachyteného dreva. K prerušeniu hrablí tlakom nahromadeného množstva dreva pri povodni v roku 1687 prispela aj prevádzková chyba. Na umožnenie plynulej plavby plťí vytvorili široký prieplav cez ktorý aj napriek nariadeniam o slobodnej plavbe plťí komora odoprela jeho využívanie pltnikom muránskeho panstva, ktoré si muselo zabezpečiť vlastný, užší prieplav nazvaný Kohárka. Do roku 1710 horné hrable rozšírili až po obec Majer a v rokoch 1843 – 1853 ich úplne prestavali, potom v dôsledku útlmu baníctva sa už do ďalšieho rozvoja hrablí prestalo investovať.

V areáli hrablí sa nachádzali plavebné kanály ku skládkam dreva, obytné bu-

spoznávanie stredoslovenských banských miest.

Dnes miesto horných hrablí pripomína len rybník v lokalite Pod Rybou, ktorý je pozostatkom niekdajšieho ľavého ramena Hrona a v lesíku pri ňom zvyšky základov kamenných pilierov ako aj kameňmi vyložených stien plavebných kanálov. Vzhľadom na historický význam horných hrablí bolo toto miesto navrhnuté na zaradenie do systému významných lesníckych miest.

Július Burkovský

V múzeu uchovávajú aj krokodíla?

Obal na spisy z krokodílej kože

Detail prednej strany obalu

Krokodíly patria medzi najväčšie plazy žijúce v súčasnosti na Zemi. Sú to jediné veľké praplazy, ktoré bez výraznejších zmien prežili dodnes. Predpokladá sa, že krokodíly žijú na Zemi už 200 miliónov rokov. V minulosti, ale i v súčasnosti, sa krokodíla koža využívala na výrobu rôznych luxusných galantérnych výrobkov – tašiek, kabeliek i peňaženiek.

A práve takýto malý kus z krokodíla ukrýva aj drevársky zbierkový fond Lesníckeho a drevárskeho múzea. Je to časť krokodílej kože hnedej farby tvoriaca prenosný obal na spisy. Rozmery obalu sú 255 x 348 mm. V strede prednej časti obalu sa na tenšej jemnejšej krokodílej koži nachádza zužujúci sa pás hrubej plastickej kože z chrbtovej časti krokodíla, ktorý pôsobí veľmi efektne. Vnútrotná strana obalu je potiahnutá hnedozlatým brokátom s menšími i väčšími priehradkami. Vnútrotné dosky majú jednu stranu z hnedozlatého brokátu a druhú z ručného bieleho papiera. Taký obal sa len tak hocikedy nevidí. Iba málokto si mohol dovoliť takýto luxus. Má už za sebou takmer storočné putovanie po tomto svete. Na svojej púti sa v roku 2012 stal jedným z dokladov histórie dokumentujúci významnú osobnosť v oblasti drevospracujúceho priemyslu - profesora Ľudovíta Mikolášika. Tento pri svojej odbornej, riadiacej, vedeckovýskumnej i pedagogickej práci veľa cestoval a stretával s mnohými významnými i menej významnými ľuďmi. Obdarovával ich a bol obdarovávaný. V jeho pozostalosti sa nachádzajú nielen predmety, ktoré denne používal, ale aj upomienkové predmety, ktoré mu pripomínali priateľov, spolupracovníkov, či

niektoré okamihy z jeho života.

Obal z krokodílej kože bol pre neho nielen spomienkou, ale aj praktickou dennou pomôckou, o čom svedčí opotrebovanie kože. Nevieme však kto mu "krokodíli obal" daroval. Predpokladáme, že nebol jeho prvý majiteľ, nakoľko na vnútornej strane obalu je venovanie v nemčine z februára roku 1916, keď nemal ešte ani jeden rok. Pôvodné miesto obdarovania bolo Mukačevo, podľa textu vo venovaní. Venovanie sa dá voľne do slovenčiny preložiť: Z vďačnosti a pre spomienku.

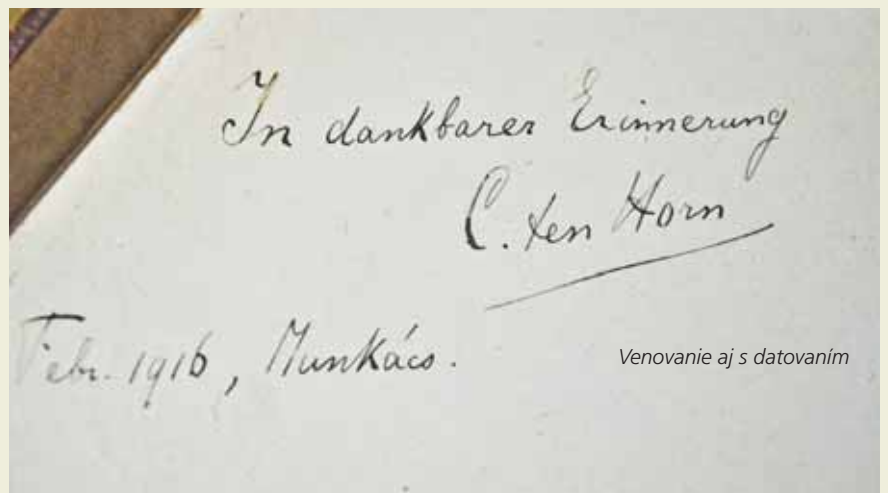
Z pozostalosti profesora Ľudovíta Mikolášika pochádza aj obal z krokodílej kože

Vnútro obalu zo zlatohnedého brokátu

A my sme vďační a budeme spomínať a to nielen my, ale aj budúce generácie.

Mária Rošková (foto a text)
Lesnícke a drevárske múzeum

Venovanie aj s datovaním

Premeny dreva v realizácii maturantov SOŠ drevárskej vo Zvolene

Tento školský rok je v znamení výročí SOŠ drevárskej vo Zvolene. Prvým, veľkým výročím je 90 rokov vzniku školy, druhým je päťdesiatka pôsobenia školy vo Zvolene a tretím, tým najmenším, je jubilejná pätnásťka prezentácie študentov tejto školy na pôde Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene.

Už po pätnástykrát sa môžu návštevníci Lesníckeho a drevárskeho múzea zoznámiť s maturitnými prácami študentov končiacich štúdiom v študijných odboroch Tvorba nábytku a interiéru a Drevárstvo a nábytkárstvo. V tomto, pre obidve usporiadajúce inštitúcie, výročnom ročníku dostalo možnosť prezen-

autora Mateja Suju, ktorý získal toto roku ocenenie Najlepšia maturitná práca, každoročne udeľované Zväzom spracovateľov dreva Slovenskej republiky. Návštevníkov zaujme aj kuchynská linka budúcnosti navrhnutá Barborou

Kološtu, ktorí svoje práce konzultovali s pedagógmi Ing. Radoslavom Barčíkom a Mgr. Jozefom Červinským..

Maturitné práce študentov SOŠ

drevárskej vo Zvolene si návštevníci Lesníckeho a drevárskeho múzea budú môcť pozrieť od 7. mája do 24. mája 2013, pondelok až piatok, v čase od 9.00 do 17.00 hod.

*Mária Rošková
Lesnícke a drevárske múzeum*

tovať svoje výsledky štúdia viac ako 20 maturantov, prevažne dizajnérov, ktorí v rámci svojej maturitnej práce vytvorili a na výstave predstavujú výtvarné riešenie vo forme posteru, model výrobnú a maketu interiéru v ktorom je navrhovaný nábytkový solitér zakomponovaný. Na výstave bude možné vidieť návrhy verejného sedenia, postelí, odpočinkových ležadíel, barových stoličiek a po prvýkrát bude predstavený aj recyklovateľný nábytok. Pozornosť určite bude pútať funkčný prototyp skladacej stoličky

Strakovou, či vízia budúcnosti odpočinkového priestoru v letiskových halách Radky Zvarovej, alebo verejné sedenie inšpirované pavúkom Majky Tomaníkovej. Študentov odboru Tvorba nábytku a interiéru viedli pedagógovia Mgr. Jiří Dvořáček – vedúci odboru a Ing. Ivana Chovancová. Maturanti odboru Drevárstvo a nábytkárstvo sa na výstave predstavujú stolovým a ukladacím nábytkom z masívneho dreva autorov Michala Budinského, Michala Ľuptáka a Jakuba

Ocenená práca

Takmer polovicu výmery lesných pozemkov, ktoré obhospodaruje OZ Šaštín, tvoria lesné porasty na viatych pieskoch, v ktorých je dominantná borovicová lesná. Vhodnejšie podmienky pre prírodu blízke obhospodarovanie sú lesné porasty v oblasti Malých Karpát, Myjavskej pahorkatiny a Bielych Karpát so zastúpením listnatých drevín buk, dub, jaseň, javor, ostatných listnatých a ojedinele aj ihličnatých druhov s absenciou jedle. V týchto oblastiach bolo založených osem objektov Pro Silva. S tým, že nemáme ideálne podmienky pre pestovanie výberkového lesa sme sa zmierili a využili sme to, čo príroda ponúka. Prvé dva objekty Vajarská-Hodková, Dolná Marková boli založené v roku 2006 na lesnej správe Sološnica. V rokoch 2007 a 2009 k nim pribudol objekt Čermáková záhrada a Kubášová- Mon Repos. Prijemným konštatovaním je, že nielen v objektoch Pro Silva ale na celej lesnej správe sú nulové úlohy na zalesňovanie. Takmer všetky holiny sa prirodzene zmladzujú bukom, jaseňom, javorom, čo nie je vždy len dielom prírody ale predovšetkým dielom citlivého prístupu lesníka. V ďalších rokoch však treba pozornosť venovať aj vtrúseným drevinám, ktoré majú problém konkurovať niekedy až agresívnemu prirodzenému zmladeniu buka. V roku 2008 pribudol na lesnej správe Lozorno objekt Ostrovec s výmerou 200 ha. Ďalšou lesnou správou, ktorá sa v roku 2009 pridala k prírode blízkeho obhospodarovaniu, bola lesná správa Holič pod vedením vtedajšieho vedúceho lesnej správy Ing. Senderáka. Na lesnej správe Holič sa vytvorili tri objekty Zámčisko, Dolný les, Grefty o celkovej výmere 448,30 ha. O bohatej histórii lesníctva v tomto kraji hovorí aj to, že v roku 1918 bola vytvorená Správa štátnych lesov v Holiči. Správa vznikla konfiškáciou majetku vtedajšieho panovníckeho rodu, ktorému tieto majetky patrili už od roku 1736, keď ich kúpil František Lotrinský, manžel Márie Terézie. Najviac dokladov o vývoji hospodárskej úpravy lesov sa zachovalo z panstiev Holič a Šaštín. V roku 1761 bol vykonaný popis a zariadenie lesov a vyhotovený lesný hospodársky plán. Je to najstarší známy lesný hospodársky plán na Slovensku.

Iba založením objektov Pro Silva by naša práca v prírode blízkom obhospodarovani nemala končiť, mali by sa stať akýmsi demonštračným objektom pre pochopenie zákonitostí v lese. Veľakrát sa

Za prírode blízким
hospodárením
v lese

... ani na OZ Šaštín nie je Pro Silva neznámy pojem

lesníci vyjadrujú, že žiadne prírode blízke hospodárenie nepotrebujú, že oni to tak robia už dávno. A predsa o ich tvrdení zapochybujem... Stačí sa prejsť po poraste, v ktorom je vyznačený výchovný zásah. Stále je tu snaha zasahovať aj do podúrovne. Odstránením podúrovňových stromov síce porastu neublížime, ale ani nepomôžeme. Zamerať by sme sa mali na kvalitu a stabilitu. Neodstraňujeme len nekvalitné stromy ale aj stromy, ktoré konkurujú kvalitnejším jedincom. Ako najčastejší obnovný postup sa v pláne hospodárskych opatrení vyskytuje maloplošný a veľkoplošný clonný rub, ktorý je aj najviac využívaný. Jeho použitím síce dosiahneme prirodzenú obnovu, výsledkom však budú aj homogénne porasty po dorube. Cieľom prírode blízkeho hospodárenia je priviesť porasty na stav zodpovedajúci predstave prirodzených lesov, teda k porastom rôznovekým a viacetážovým. Za účelom dosiahnutia viacvrstvej štruktúry a zvýšenia zastúpenia vtrúsených drevín v bučinách je vhodnejšie použiť jednotlivý výber po celej ploche, prípadne skupinovite clonný rub. Stačí napodobňovať prírodu, všimnime si, čo sa stane v poraste - ak dôjde k vypadnutiu jedného stromu, automaticky nastupuje na uvoľnenej ploche prirodzené zmladenie, porast sa začne výškovo aj vekovo diferencovať. Takýto obraz je určite viac oku lahodiaci ako tradičné obnovné prvky, ktoré vykonávame podľa ťažbovej mapy. Často sa stretávam s názorom „bolo to tak v LHP“ (po novom v PSL), ako keby sme už ani lesníkmi neboli, neposudzovali skutočný stav porastu.

...snáď nie sme len vykonávatelia predpisu PSL a dokážeme využiť aj svoje odborné lesnícke vedomosti.

Príkladom, že sa dá postupovať inak ako uvádza predpis PSL, je objekt Pro Silva Dolný les s výmerou 149 ha na LS Holič, založený v roku 2010. Prírode blízke postupy tu uplatňuje vedúci rovnomenného lesného obvodu Ing. František Senderák, ktorý predstavuje svoj spôsob hospodárenia.

V objekte založenom na rovinných alúviách rieky Moravy rastie jaseňový les s prímiesou duba letného, javora poľného, lipy a ojedinele orecha čierneho. Vysoká úživnosť riečnych naplavenín poskytuje dostatok živín pre lesné porasty ale aj pre burinu, ktorá na holých plochách dosahuje výšku aj 3 metre. Vyžínanie je náročné a pri neskorom zásahu dochádza k zavaleniu sadeníc. V poslednom čase sú kultúry jaseňa intenzívne decimované hubou Chalara fraxinea. Spôsob obnovy jednotlivým výberom rubne zreých stromov so zachovaním spodnej etáže javora poľného a lipy, ktoré tvoria polotieň a znižujú riziko zaburinenia, kým nastúpi prirodzené zmladenie sa snažíme využívať pri obnovách nielen v objekte Pro Silva, ale aj v ostatných porastoch. V prebierkových porastoch do 50 rokov odstraňujeme poškodené jedince, dvojžáky, netvárne jedince a opatrne uvoľňujeme koruny nádejných stromov, keďže ich čaká ešte 15-20 metrov výškový prírastok. Prebierky nad 50 rokov realizujeme uvoľňovaním korún nádejných stromov tak, aby sa zvýšil objemový prírastok zväčšením koruny, prípadne podporíme tvorbu zmladenia. Prímies rubne zreých 40-50 ročných topoľov bielych a čiernych rastúcich jednotlivito alebo v skupinách v prebierkach nad 50 rokov využívame ako miesta pre vytváranie skupín, kde po ich vyžatí sa rozbieha jednoliatosť lesa, tlak buriny pod zostávajúcim porastom je menší a zmladzuje sa jaseň ako cievlová drevina tvrdého luhu.

Príkladom uvediem rubný porast 414a00 s 87 % zastúpením duba slavónskeho, ktorého obnova bola začatá v roku 2009 pred založením objektu Pro Silva, presvetlením v troch pásoch v objeme 360 m³. V roku 2013 bolo vyťažených 239 m³ jednotlivým výberom prevažne rubne zreých stromov. Dub slavónsky sa prirodzene nezmladzuje, ale pod celým porastom je zmladený javor poľný 80%, lipa 10% a cieľový jaseň 10% v rozstupe 1-3 metre a tvorí kostru budúceho porastu. Priemerná výška zmladenia je 2 metre. Postupným jednotlivým výberom rubne zreých jedincov sa podporí rast zmladenia a vytvorí sa nepravidelná štruktúra porastu. Následnou výchovou v prezrávkach sa bude javor poľný odstraňovať a časť javora vytvorí druhú etáž, ktorá bude čistiť kmeň následného porastu. Týmto postupom sa vyhneme potrebe masívneho zalesňovania, drahého vyžínania, podporíme rubne nezrelé jedince v prírastku a vytvoríme vertikálnu štruktúru lesa podporujúcu trvalé pokrytie porastovej plochy. V prípade, že tento postup budeme aplikovať aj v ostatných porastoch s prihliadnutím na isté lokálne špecifiká, môžeme dosiahnuť zaujímavé výsledky v dlhodobej starostlivosti o les a efektívnejšie produkovať kvalitnú drevnú hmotu.

Martina Ondrejková a František Senderák,
OZ Šaštín

Medzinárodná súťaž Lesnícka všestrannosť v tomto roku bez slovenského zastúpenia

Spolok poslucháčov Lesníckej a drevárskej fakulty Mendelovej univerzity v Brne už tradične zorganizovali medzinárodnú súťaž lesníckej všestrannosti - Forestry versatility, tento rok však bez zastúpenia Lesníckej fakulty TU Zvolen. Je to škoda, pretože slovenský tím bol každoročne pre ostatné tímy vyrovnaným súperom.

Už 27. ročník súťaže sa uskutočnil od 15. do 20. apríla v Brne a súťaž bola rozdelená do troch dní. Prvý deň študenti absolvovali disciplíny súvisiace s ťažbou a hospodárskou úpravou lesa. V priestoroch Dykových škôlok sa súťažilo v zborke a rozborke motorovej píly na čas, v pílení ležiacej a stojacej guľatiny na presnosť a v pílení bruchatky. Súčasťou ťažby bola aj práca na harvesterovom tréžeri. V lesných porastoch neďaleko

Vítané tímy - zľava: Česko, Maďarsko a Rumunsko

Vítaný český tím z Mendelovej univerzity v Brne

škôlky, sa na vyznačených stanovištiach a pokusných plochách zisťovala zásoba porastu. Poslednou disciplínou bol odhad dreviny, pri ktorej súťažiaci určovali latinský názov a odhadovali objem, hrúbku v prsnej výške a výška vzrastu.

Druhý deň patril strelbám, ktoré prebehli na strelnici v blízkosti obce Holubíče. Súťažiaci museli splniť tri disciplíny a

Vítazi jednotlivci

Torta Lesníckej všestrannosti

to trap a skeet, ktoré sa strieľajú brokovnicou a strelbu z malorážky. Počas celého dňa si mali možnosť vyskúšať nesúťažne aj strelbu zo vzduchovky.

Tretí a zároveň záverečný, súťažný deň sa odohral v blízkosti Babieho lomu pri obci Lelekovice. Študentov čakal orientačný beh a poznávanie prírodnín. Po sú-

Fini pri odhade drevín

ťažiacich sa všetci stretli na medzinárodnom večere - international evening, kde sa súťažné tímy predstavili aj prostredníctvom ochutnávok rôznych národných špecialít a ukážkami národnej kultúry.

Najlepšie výsledky dosiahli a súťaž opäť po ôsmich rokoch vyhrali študenti z domácej Mendelovej univerzity v Brne, na druhom mieste skončil tím zo Šoproňskej University of West Hungary a tretie miesto obsadili minuloroční víťazi z University of Transilvania v Rumunskom Brasove. Súťaž jednotlivcov vyhral Anton Gusa z Rumunského Brasova, druhý skončil Tomáš Bišek reprezentujúci Mendelovu univerzitu v Brne a tretí bol Marius-Ionut Patalau, taktiež z Rumunského Brasova. Títo súťažiaci obdržali hodnotné ceny, ktorými bola motorová píla, sekera a ďalekohľad.

V rámci všestrannosti bol vyhlásený aj najsympatickejší účastník a účastníčka súťaže. Stali sa nimi Aleksi Koivisto z Fínskeho mesta Rovaniemi a Macedónka Meri Mitevska.

Lesníckej všestrannosti sa tohto

Polský tím pri poznávaní vtákov a určovaní veku zveri

roku zúčastnilo dvanásť tímov lesníckych fakúlt z jedenástich zemí Európy, konkrétne z Českej republiky, Macedónska, Srbska, Bulharska, Rumunska, Maďarska, Estónska, Poľska, Ukrajiny, Španielska a dva družstvá z Fínska. Jednotlivé súťažné družstvá boli zložené z troch chlapcov a jedného dievčaťa. Pri organizovaní spolupracoval Školský lesný podnikom Masarykov les Křtiny a Lesy mesta Brna a. s.

Všetkým víťazom blahoželáme a už teraz sa tešíme na ďalší ročník súťaže Forestry versatility, ktorá sa už dlhé roky nesie okrem súťaženia aj v duchu priateľských stretnutí.

Za organizačný tím Lesníckej všestrannosti Veronika Vallová

Štyridsať rokov služby lesu

Ľudia sa zaujímajú o rôzne veci, Vy sa už od svojich detských čias venujete lesníctvu a prírode. Čo Vás priviedlo k zelenej lesníckej uniforme, bola to rodinná tradícia?

Nebola, ale príroda ma bavila a samozrejme ako u každého mladého chalanu v tom bola flinta a bavilo ma tiež vysádzanie stromčekov. Toto dohromady ma priviedlo k lesníctvu.

Detstvo som prežil v Kopernici, malej dedinke v bývalom okrese Kremnica. Tam som aj začal chodiť do základnej školy. Neskôr som pokračoval v Kremnici, kde som v roku 1967 zmaturoval.

V tomto období sa aj v okolí Kremnice realizoval veľký program zalesňovania poľnohospodársky nevyužitelných plôch, vtedy sa zalesňovali veľké pozemky. Zalesňovať som chodil aj ja, už ako štvrták – piatak na základnej škole. Ráno sme išli na dolný koniec dediny, horár nám ukázal porast, aj ako máme sadiť. Sadili sme asi tak po tridsať až päťdesiat stromčekov a na obed sme išli domov. Museli sme si vydobkať jamku a zasadiť do nej stromček. Presne viem, kde sme tie stromčeky sadili. Sadil som ich, keď som mal 10 – 12 rokov, dnes majú 50 rokov, už je to celkom dobrý les.

Počas štúdií na vysokej škole

Aj ako stredoškólak som si cez prázdniny privyrábal prácou v lese. Keď som sa rozhodoval pre vysokú školu, jeden známy mojej mame poradil lesníctvo, lebo hora rastie sama a keď sa o ňu dobre staráš, nemôžeš nič pokaziť (smiech). Toto nebolo hlavný dôvod, v Kopernici sa s lesom a lesníctvom žilo a mne sa v hore vždy páčilo, tak som si podal žiadosť na Lesnícku fakultu a aj som ju vyštudoval.

Preberanie vysokoškolského diplomu

Potom ste nastúpili na lesnú správu v Turčianskych Tepliciach?

Tu kde teraz sedím, sedel pán riaditeľ Mandák. 10. 07. 1972 som v tejto kancelárii absolvoval prijímací pohovor a nastúpil som na Polesie Turček ako asistent. Po vojenčine som tu pokračoval už ako technik lesnej správy. Neskôr ako vedúci plánovač, vedúci výroby, vedúci DMS na LZ Mošovce. Od 01.01.1991 som sa stal vedúcim novce LS Dubové. A prakticky odvtedy nepretržite robím vedúceho lesnej správy.

Pracujete pre štátne lesy už dlhý čas. Môžete porovnať aké to bolo keď ste začínali a dnes?

Lesníctvo bolo viac v pozornosti štátu, dávala sa mu zelená, jednak čo sa týka financovania, neboli problémy, lebo veľká časť peňazí produkovaných lesníctvom aj ostala v lesníctve, na pestovateľskú činnosť bol dostatok peňazí, robili sa práce celospoločenského významu, nevnímajúc užívateľské pomery. Intenzívne sa budovala a zahusťovala cestná sieť, lesníctvo bolo programovo riešené, bežala bytová výstavba, vylepšovali sa expedičné sklady, postupne sa zlepšovala technická vybavenosť. Tá robota mala hlavu aj päťu. Samozrejme aj v minulosti boli problémy ale iného charakteru. Ešte jedna poznámka: časté obmeny riaditeľov, mal som ich hádam dvadsať, len tých závodných. Pritom ten prvý bol 10 rokov. Ostatní v priemere do dvoch rokov.

Sú problémom peniaze?

Viete, lesy majú uspokojovať spoločenskú potrebu nielen produkciou drevenej suroviny a zisku. Myslím si, že znovu prichádza čas, keď sa začne prihliadať na produkciu drobnej lesnej výroby, poľnohospodárskej a pridruženej výroby, ale hlavne na spoločenský význam lesov. Myslím, že v minulosti viac peňazí ostávalo v lesníctve a tak sa mohli kompletnejšie riešiť vzniknuté situácie. Vysvetlím to na príklade: pamätám si, keď sme ako chlapci chodili pomáhať na štátne lesy, na ich farmu vozil včelárovi medníky za sladkú odmenu. Tu v Turci sme mali niekoľko produkčných lesných škôlok. Sadenice sme dopestovali v našom prostredí pre vlastnú potrebu, ale aj na predaj. Všetko zaniklo. Prechod na zabezpečovanie prác výlučne dodávateľským spôsobom, ktorý začal počas éry jedného generálneho riaditeľa, časté prevádzkových pracovníkov nepovažovala za správny. Tiež som sa prikláňal k názoru, že by to malo byť menej ako 50 %. Toto bol veľmi nešťastný krok. A povinnosť verejne obstarávať dodávky prác túto skutočnosť potvrdzuje. Dôsledky sa prejavujú pri spracovaní kalamitného dreva a hlavne v pestovateľských prácach. Určité problémy súvisia aj s centrálnou zabezpečovanými dodávkami sadeníc.

Naše škôlky sa zrušili a škôlkárska výroba štátnych lesov sa skončila na niekoľko miest na Slovensku. Vo veľkoškôlkach sa pestujú obrovské množstvá sadeníc z rôzneho semena. Je to náročné na evidenciu, prepravu. Nás škôlky neza-

Pamätá, ako sa pracovalo v lesoch pred desaťročiami. Dobré vie, ako sa vyvíjala situácia na poli lesnej správy od sedemdesiatych rokov a preto môže zaujímavo porovnať. Jaroslav Mališ - lesník telom i dušou.

ťažovali, my sme si dokázali vypěstovať sadenice pre seba a ešte zostávalo aj na predaj. Teraz dostávame sadenice vypěstované v inom prostredí, a tiež nie je isté, že tieto sadenice sa do našich lesov hodia. Nemám výhrady proti veľkým škôlkárskym strediskám, naopak, ale zrušením všetkých regionálnych lesných škôlok sme stratili časť príjmov z činnosti, ktorá prirodzene súvisí s prácou a poslaním lesníka.

Takže problémom sú verejné obstarávania?

Áno, keďže sa robí so živým organizmom, kde sú agrotechnické termíny, sadenice musia ísť do pôdy v krátkom čase a kalamita sa musí spracovať okamžite. My našťastie nemáme až taký problém, ale sú lesné správy čo majú veľké problémy. Lebo dodávateľia, keďže kritériom je len cena, nemajú ani kapacity, poprihlasujú sa do všetkých súťaží a skúšajú vyhrať zákazku. Podnikateľ, ktorý má najnižšiu cenu, vyhral. Komisia ich nemôže vylúčiť z princípu, má najnižšiu cenu a bodka. Toto je problém.

Myslím si, keď dodávateľský spôsob vykonávania prác, tak 30-50 %, a zvyšok prác zabezpečovať vlastnými pracovníkmi a kapacitami. Dnes sa na to už pomaly prichádza, ale treba nakúpiť stroje, aj riešiť ľudí. Len otázka samotnej ceny, ktorá je rozhodujúca pri hodnotení dodávateľov, nie je dostatočné kritérium.

Myslíte že postavenie lesníka v spoločnosti sa zlepšilo, alebo zhoršilo, ako podľa Vášho názoru vníma verejnosť lesníctvo a lesníkov?

Lesy zaberajú takmer polovicu územia SR, drevo je súčasťou kultúry Sloven-

Poľovačka

ska a aj napriek tomuto si myslím, že verejnosť vie o práci lesníkov často len veľmi málo. V Hornom Turci majú štátne lesy veľmi dobrú kredit. Udržujú si ho pre dobré pôsobenie našich predchodcov, ale aj pre úsilie terajších našich lesníkov o dobré hospodárenie a poriadok v lesoch. Ja to dokumentujem aj tým, že naša lesná správa obhospodaruje viac ako 8500 ha lesa a z toho máme dlhodobu prenajatých takmer 4000 ha lesa na základe zmlúv, čiže dôvera tu je. Spolupracujeme aj s inými vlastníckymi lesov v regióne: v ochrane

S priateľmi

majetku, pri údržbe lesných ciest, pri vykonávaní odborného dozoru.

Čo je v dnešnej dobe postavenie lesníka? Je to aj odmena za jeho prácu, kým v 80-tych rokoch sme boli nadpriemer, dnes sme skôr podpriemer. Myslím, že súčasný lesník je vnímaný skôr pozitívne, je odborníkom, ktorého postavenie a zodpovednosť vychádza predovšetkým z vážnosti a veľkosti lesného podniku, v ktorom pracuje. Samozrejme že rôzne kauzy či sú alebo nie sú pravdivé, ale novinármi

opakovane prezentované, zhoršujú náš všeobecný obraz. Po jednej takejto kauze som si vypočul aj názor občana: všetci lesníci kradnete. To nepoteší, zvlášť ak sa jedná o „hrabličky“ nejakého jednotlivca a do vreca idú všetci.

V súčasnosti je často diskutovaným problémom ochrana a určovanie chránených území, aký je Váš pohľad na túto problematiku?

Vyrástol som v prostredí, kde vzťah človeka k prírode bol veľmi blízky, toto je pre mňa úplne prirodzené. Keď na vysokej škole lesníckej otvorili predmet ochrana prírody, ja som si ho hneď zapísal ako výberový. Ochranu prírody treba chápať v kontexte Slovenska ako kultúrnej krajiny. Ukážte mi na Slovensku jedno miesto kde nebola ľudská noha, kde sa negazdovalo? Nenájdete. Naše vzťahy s ochranármi sú korektné, ale možno je to aj tým že problém s lykožrútom tu nikdy nebol. V praxi vieme byť natoľko ústretoví, že nemáme problémy s pracovníkmi ochrany prírody, vieme spolu vychádzať a vieme sa dohodnúť na normálnych riešeniach. Určite sa „prepískol“ rozsah chránených území. Ignorovali sa práva vlastníkov na obhospodarovanie pozemkov zásluhou niektorých horlivcov, ktorí chceli, aby sme sa stali pupkom sveta sa bezhlavo vyhlasovali také a onaké územia. Naša krajina má obmedzené prírodné zdroje, zlato sa vyťažilo a odviezlo v dávnych dobách a tak nám neostáva nič iné len pokračovať v rozvoji lesníctva a rozumne využívať možnosti produkcie dreva a k tomu patrí spracovanie kalamitného dreva v chránených

územiach. Či je lepším riešením postupné padanie hnijúcich kmeňov na chodníky a cesty, ktoré sa potom práčne prepilujú? Pri mojej poslednej návšteve na Podbanškom v Kôprovej doline čítal som na informačnom paneli ŠL TANAP poznámku: Proč vy bando ze státních lesů neprorežete chodníky od popadaných stromů! Tie suché a chátrajúce stromy každý vidí a pohľad je to žalostný. Keď porovnávam stav lesov v tejto lokalite a u nás, vychádza mi len jeden záver: smrečiny u nás sme ochránili pred lykožrútom, ale v tatranských lesoch niekto zachránil lykožrúta. Obetoval mu tisíce krásnych stromov v ešte krajších dolinách. Bez následkov! Lesníci, ktorí tu pôsobia, určite poriadne trpia.

Kto je Jaroslav Mališ?

Žije v Turčianskych Tepliciach, je ženatý, má tri dospelé deti a dve krásne vnúčence. Vo voľnom čase sa venuje záhradnej architektúre a pestovaniu okrasných drevín, fotografovaniu prírody a turistike. Niekoľko volebných období pôsobil ako poslanec mestského zastupiteľstva. V minulosti bol aktívny športovec, venoval sa futbalu, biatlonu, lyžovaniu. Viac ako desať rokov sa podieľal na organizovaní akcie pre deti s názvom Cesta rozprávkovým lesom v miestnom lesoparku, kde niekoľkým stovkám účastníkov detí s rodičmi každoročne spolu so spolupracovníkmi prezentovali poslanie lesníkov a život lesa. Je lesník telom i dušou.

Ivan Hanula
LDM Zvolen

Riaditeľská konferencia podniku Štátne lesy v roku 1946 (povojnový report z diania u Štátnych lesov)

Pamätná riaditeľská konferencia Štátnych lesov, ktorá sa konala vo Zvolene od 9. – 14. decembra 1946 nebola pozoruhodná len dĺžkou jej trvania (celý týždeň, vrátane vtedy ešte pracovnej soboty), ale najmä jej početnou účasťou špičiek vtedajších slovenských lesníkov. Samozrejme dôležitá bola hlavne svojím obsahom a skutočnosťou, že to bolo vlastne prvé takéto povojnové lesnícke stretnutie.

Na prítomnej prezenčnej listine čítame lesnícke osobnosti tej doby: Dérer, Trančík, Engliš, Vajčík, Mikulaj, Mojžiš, Čulen, Čajánek, Šebo, Novysedlák, Hatiar, Kavuljak, Kozlík, Žilák, Šuhajík, Kyjo, Kňazovický, Droba a ďalší.

Poradu otvoril ústredný riaditeľ Ústredného riaditeľstva Štátnych lesov a vládny radca Ing. Ladislav Dérer. Úvodom povedal, že hoci ťažkosť s uvedením podniku do prevádzky bolo veľa, podarilo sa tento uviesť do normálu. V oblasti pestovania lesov sa vykonali len bežné zalesňovacie práce, stále sa neberie ohľad na akútnu potrebu vysádzať vo väčšej miere buk a listnaté dreviny. V ťažbe dreva, výrobe a doprave dreva sa narazilo na mnohé ťažkosť, zvlášť pre citelný nedostatok drevorubačov. V doprave bol citelný nedostatok kvalitných dopravných prostriedkov. Väčšieho výsledku sa dosiahlo pri stavbách, opravách, udržiavacích a rekonštrukčných prácach. Starostli-

vosť o pasienky nebola v minulosti takmer žiadna. V taxácii sa vykonalo len plánovanie v dôsledku chýbajúcich elaborátov. V ďalšom sa ústredný riaditeľ dotkol najproblematickejšieho bodu s ktorým zápasí každý: otázka drevospracujúcich závodov ŠL a vyslovil sa za doterajšie ekonomické stanovisko, že ŠL nemôžu ostať bez svojich drevospracujúcich podnikov. Ak by zlyhalo úsilie ŠL ponechať im základný zdroj na obnovu lesov, potom čaká slovenské lesy a ich zamestnancov chmúrna budúcnosť.

Podnik stále potrebuje 200 lesných inžinierov, plus stredoškóľakov, ktorých podnik postráda na vedúcich miestach a vonku v podnikoch.

Druhým rečníkom bol prednosta organizačného oddelenia Ústredného riaditeľstva ŠL hlavný lesný radca Ing. Pavol Trančík. Úvodom povedal, že organizačné provizórium v podniku stále trvá v dôsledku nového organizovania celoštátneho hospodárstva. Oznamil, že vládou bolo uložené ministromi pôdohospodárstva vypracovať a predložiť návrh osnovy zákona na novú organizáciu v podniku ŠL. Tento už bol zástupcami Štátnych lesov vypracovaný a vláde predložený. Je potrebné, aby drevospracujúce závody ostali začlenené do podniku ŠL. V súčasnosti sa pracuje na utvorení správnych jednotiek druhého stupňa – riaditeľstiev štátnych lesov v Bra-

tislave a v Revúcej, ďalej na utvorení správnych jednotiek skonfiškovaných lesov. Návrh na novú systemizáciu služobných miest bol predložený Prezidiu Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy.

Ďalším prednášajúcim bol prednosta osobného oddelenia Eugen Engliš, ktorý povedal, že celkový počet systemizovaných miest u podniku Štátne lesy na Slovensku činí 4 092 služobných miest, z ktorých bolo ku dňu 1.10.1946 obsadených len 2 191 miest takže ostáva ešte obsadiť 1 902 služobných miest. (Pozoruhodný údaj k dnešnej situácii!).

Potom nasledovali odborné referáty podľa jednotlivých lesníckych odborov.

Tento stručný výňatok z pamätnej zvolenskej konferencie pripomíname len preto, aby si čitateľ mohol porovnať vtedajšie problémy a priority a dnešný tiež nie bezproblémový stav v slovenských lesoch.

Záverom treba pripomenúť, že všetky perspektívne plány prednášajúcich i pripravenú koncepciu podniku štátnych lesov onedlho zmetie zo stola Víťazný február v roku 1948, ktorý na dlhý čas zastaví a iným smerom usmerní perspektívny prevádzkový rozvoj podniku i lesníckeho vedeckého výskumu.

Viliam Stockmann

Pán si v obchode skúša nové nohavice a predavačka mu hovorí: „Tie nohavice Vám sedia ako uliate.“ Čo ja viem...

(Dokončenie v tajničke)

Pomôcky: oro, tela, Tai daina, habitus,	zhrbeno	1. časť tajničky	nastúpil do vlaku cudzí účet		čísi, niečí	týkajúci sa ôs	značka nre kiloampér	odpočítan- ie	2. časť tajničky	staršie ženské meno
tlakom poškodí							značka pre poundal zakaľujú			
týkajúci sa hrocha						hr̄ba, hromada tmavá klenutá cela				
skryša líšky					Katarína (dom.) litovská pieseň					chladno, odmerane
sluchový orgán				lezením sa dostanú vyhrávala						
na tomto mieste			výzor, vzhľad rataji							
ihličnatý strom								skr.cholín -esterázy kývať (expr.)		
Pomôcky: PDL, moa, omorika, Saturn	Zlatica (dom.) rímsky boh úrody						volanie na kačice často hoduje			
trvalá						hymnus (bás.) sipenie				
Alina (dom.)						týkajúce sa sovy hydrofi- lový mul				
čínske jazero				Tivadar (dom.) ponáraj					skratka antilymfo- cytárneho séra	novozé- landský pštrosovitý vták
vyučuj			neupúta- vam značka pre gigapound							
opatrovalo rigolmi										
napchať sa, natlačiť sa										

Dvaja poľovníci kráčajú lesom a naraz jeden z nich skolabuje a nejaví známky života. Druhý poľovník nelení a mobilom volá pohotovosť:

- Môj priateľ nežije! Čo mám robiť?

- Len pokoj, - odpovedá hlas na druhom konci, - pomôžem vám. Najprv sa musíte uistiť, že je naozaj mŕtvy.

V slúchadle je chvíľu ticho a naraz sa ozve výstrel. Potom opäť zaznie poľovníkov hlas.

- Hotovo. Čo ďalej?

Uveríte?

Kaderníctvo pre zvieratá trochu inak

Že majú zvieratá svojich zverolekárov, sme si už zvykli. Väčšina z nás sa už tiež stretla aj s hotelom pre psy a mačky a vo väčších mestách už nie sú nezvyčajné ani kaderníctva pre domácich miláčikov. To, čo začali skúšať v jednom v meste v severných Čechách však zarazilo aj ostrieľaných chovateľov. Novozaložené kaderníctvo pre zvieratá ponúka kompletnú zmenu vizáže zvierat podľa požiadaviek zákazníka. O záujemcov pritom napriek priemernej cene tri tisíc korún za zviera nie je núdza. „Najžiadanejším je práve tigrí vzor,“ hovorí majiteľka prevádzky Jana Těžká. Zaujímavosťou je, že zmena vizáže údajne prináša zvieratám aj rast sebavedomia. „Pes prefarbený na tigre býva spravidla agresívnejší a lepšie ochráni svojho pána,“ tvrdí Těžká.

Rubriku pripravuje Ferko Tárjiko

Zasmejte sa

- Pane, kúpte si žreb.

- Nie ďakujem, ja nechcem vyhrať...

Super! Máme tu najmä také, čo nevyhrávajú..

Po Tichom oceáne sa plaví loď. Jeden z pasažierov ukazuje na otrhaného muža, ktorý poskakuje na neďalekom ostrove a máva rukami. Pýta sa kapitána: - Kto to je?

- Netuším, ale kedykoľvek tadiaľ ideme, tak má obrovskú radosť.

Zrazí sa motocyklista na ceste s vtáčikom. Vtáčik spadne na zem, šklbe zo sebou, no ešte nie je mŕtvy. Motocyklistovi to príde ľúto a opatrne ho odviezie domov. Tam ho položí do klieťky, nadrobí mu chlieb, do misky napustí vodu a čaká či sa uzdraví. Vtáčik sa o niekoľko hodín skutočne preberie, poobzerá sa okolo seba, vidí mreže, chlieb a vodu. Vtedy si spomenie, čo sa stalo a hovorí si: „Do šlaka, ja som ho zabil!“

Prišiel Bill Gates k zrkadlu a hovorí: „Zrkadlo, zrkadlo, kto je na svete najbohatší?“ Zrkadlo odpovedá: „Aplikácia zrkadlo urobila neplatnú operáciu a bude ukončená.“

Ide kliešť po lese a strašne nadváha:

- To ma zase dnes všetci vytočili...

Vždy som si stál za svojim názorom. A preto som nezamestnaný.

Naše zariadenia

Chata Donovaly

Milan Longauer

V mieste, kde sa Starohorské vrchy stretávajú s masívmi Veľkej Fatry a Nízkych Tatier, je široké horské sedlo. Výrazná zníženina v súvislom reťazci horských chrbtov od pradávna umožňovala ľuďom, aby ňou prechádzali, aby práve tu hľadali drahé kovy, rúbali drevo, pásli svoj dobytok. A aby sa tu nakoniec aj usadili a žili. Vysoko – tam, kde bolo k nebu už celkom blízko. V týchto vrchoch je veľa prechodov. Sedlo, doširoka otvorená horská brána, je tu však len jedno. V ňom ležia Donovaly. Najvyšší bod nad nimi je Zvolen (1 402 m n. m.), vedľa sa nachádza Nová Hoľa (1 386 m n. m.), kam vedie aj kabínková lanovka.

OZ Slovenská Ľupča tu vlastní chatu s rovnomeným názvom. Môžeme ju považovať za vlnkovú loď rekreačných objektov v rámci OZ. Chata sa nachádza v susedstve hotelových zariadení v peknom prostredí. Je blízko dostupná v lete a tiež v zime z hlavnej cesty B.Bystrica – Ružomberok. Kapacita zariadenia je 26 lôžok v jedno až štvorlôžkových izbách. V podkroví sa nachádza apartmán. Návštevníci môžu využiť na každom poschodí spoločnú kuchynku s kompletným vybavením a spoločenskú miestnosť s krbom a televízo-

rom. Exteriér chaty dopĺňa vonkajšie sedenie s altánkom.

V zime je k dispozícii viac ako 11 km pravidelne upravovaných lyžiarskych tratí. Z 19 zjazdoviek je 7 km zasnežovaných umelým snehom. Určite nevynechajte príležitosť na vzrušujúce nočné lyžovačky, alebo pohľad na zasnežené pohoria z vtáčej perspektívy počas paraglidingu. Ak milujete snowboard-adrenalin, vyjdú vám v ústrety špičkové terény lákajúce na freeriding, jumpovanie, s množstvom railov a prekážok. Oblíbené miesto zim-

ného odpočinku a zábavy na lyžiach či snowboarde PARK SNOW Donovaly sa v lete premieňa na adrenalínové centrum zábavy Fun Arénu Donovaly so svojou najväčšou atrakciou – tobogánovou bobovou dráhou, lanovým centrom a lezeckou stenou, bungee trampolínami, detským lanovým centrom a nafukovacími šmýkačkami. Od letnej sezóny 2013 čaká na vás 42 cyklotrás v celkovej dĺžke 375 km. Vyznávači pešej turistiky si tiež prídu na svoje.

Spoločenská miestnosť

Donovaly majú bohatú históriu. Už v 17. storočí tu vznikali uhliarske osady (Donovaly, Bully, Polianka, Mistríky, Mišúty, Hanesy, Sliachany a Močiar) a na začiatku 18. storočia na území patriacom banskobystrickému banskému eráru bola založená obec Donovaly.

Stala sa administratívnym centrom uhliarskych osád. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1710. Jej obyvatelia sa zaoberali prácou v lesoch a horehronských železiarňach. Nachádza sa tu klasicistický kostol z roku 1825 s pôvodným vnútorným zariadením a zrubové domy so zasklenými verandami, ktoré pivnicami vyrovnáva-

li terén. Prvý hotel sa na jej území začal stavať v roku 1936. Pri potláčaní SNP na Donovaly ustupovala povstalecká armáda, ktorá tu zanechala väčšinu svojej ťažkej výzbroje. Pre vhodné prírodné podmienky sa Donovaly stali jedným z centier tzv. partizánskej republiky.

Receptár

Zeleninová omeleta

Dnes ponúkame jednoduchý jarný recept pre jednodňových vegetariánov. Mäso odložte na zajtra neskôr a iba pre nenapraviteľné prípady môžeme pridať k zelenine trochu šunky.

Suroviny (3 – 4 porcie):

1 červená paprika, 9 ks stredne veľkých šampiňónov, 2 červené cibule, 1 malý pór, 1 zväzok jarnej cibulky, 1 mrkva, 1 malá cuketa, 4 strúčiky cesnaku, 1 feferónka, 9 vaječ, 200 ml mlieka, soľ, korenie

Postup prípravy:

Všetku zeleninu nakrájame na malé kúsky a osmažíme na panvici. Osobitne osmažíme na veľmi horúcej panvici šampiňóny, aby stratili tekutinu a zostali aromatické. Premiešame a rozdelíme na tri až štyri časti.

Do rozmixovaných vaječ pridáme mlieko a zeleninu so šampiňónmi a zamiešame, smažíme na panvici asi 6 minút. Je možné podávať napríklad aj s hlávkovým šalátom.

Dobrá chuť

Pripravil som si pre vás zaujímavé hry. Najprv si zopakujeme pranostiky, ktoré nám hovoria aké bude počasie, úroda alebo iné udalosti. Potom si zistíme ako poznáme zvieratá a stromy v našich lesoch a nakoniec si vystrihneme a nalepíme skladačku. Ak chcete získať pekný darček, napíšte mi pranostiky v správnom tvare, určite zviera a strom, vystrihnite jednotlivé diely skladačky, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladaný obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu.

Jazvec Mišo

Váš kamarát jazvec Mišo

Pospájaj správne májové pranostiky. Vieš čo znamenajú?

Májové blato - v stodole raj.
 Studený máj - zelená sa každá lipa.
 Na Filipa - pre hospodára zlato.

Poznáš zviera a strom?

Väčšinu svojho života trávi vo vode. Obýva tiché zátiašia bystrín a potokov, kde chytá žaby a ryby. Je to?

- Bobor európsky
- Ondatra pižmová
- Vydra riečna

Ozdobné plody tohto stromu sú na jeseň zd'aleka viditeľné a sú potravou mnohých vtákov, najmä v zime. Je to?

- Čerešňa vtáčia
- Jarabina vtáčia
- Tis obyčajný

Moja adresa je:

jazvec Mišo
 redakcia časopisu Lesník
 Námestie SNP č.8
 975 66 Banská Bystrica

Kalendár akcií

26.5.2013

Farmárske trhy
Agrokomplex Nitra

1.6. – 2.6.2013

Medzinárodná výstava psov
Agrokomplex Nitra

7.6. – 8.6..2013

Bratislavské zberateľské dni
10. medzinárodný zberateľský veľtrh
Incheba Bratislava

14.6.2013

Naj horár – súťaž lesníckych vedomostí
a zručností
Donovaly

Pracovné jubileá

Máj 2 0 13

25 rokov

Babús Zoltán,
vedúci LO, LS Stárňa – OZ Revúca

60 rokov

Ing. Kolenič Stanislav,
referent obchodu – OZ Trenčín

Rubriku spracovala Helena Turská

Poľovníci deťom

Deťské dni sv. Huberta

SVÄTÝ ANTON 19. - 20. 6. 2013

Lesnícky deň aj v Tvrdošíne

Lesnícke dni nadväzujú na tradíciu Apríl – mesiac lesov a už tradične si ich pripomenuli aj kolegovia na Orave. 29. apríla pripravili lesníci zo SOŠ lesníckej a OZ Námestovo v miestnom parku v Tvrdošíne zaujímavý lesnícky deň pre žiakov oboch základných škôl v meste pod názvom Deň lesov.

Aktivita lesných pedagógov OZ ponúkla žiakom mnoho poznatkov, poučenia a inšpirácie z lesného prostredia, z práce lesníkov i budúcich lesných robotníkov. Kým lesní pedagógovia OZ sa venovali viac biologickej oblasti, pedagógovia a majstri odborného vyučovania zo SOŠ predstavili technickú časť lesníctva, práce študentov školy a učebné pomôcky zhotovené priamo žiakmi školy. Deti si dokonca mohli vyskúšať aj ručné pílenie dreva.

Keďže lesnícky deň bol realizovaný priamo v strede mesta, v jeho historickom parku a pod oknami primátora mesta, pútal pozornosť obyvateľov, ale čo je najdôležitejšie, aj mládeže. Čas zájsť do parku s deťmi si na toto podujatie našli aj učiteľky z miestnej MŠ. Lesnícky deň okrem tradičnej odbornej a študijnej oblasti ponúkol aj zábavu v podaní heligonkárov – žiakov SOŠ lesníckej. Chlapci ozvučili park oravskými a goralskými ľudovkami.

Čas a úsilie venované deťom vo formovaní ich vzťahu k lesu a prírode nie je stratený. Určite je prínosom nielen pre deti, ale pre celú spoločnosť. V „poznávačkách“ bežných húb, rastlín, drevín podľa listov, semien, kôry, poznávaní lesnej zveri a vtákov sa deti veľa naučia, zdokonalia a prehlbi sa ich záujem o najdôležitejšiu zložku životného prostredia – les.

Deti boli cieľovou skupinou, ktorú lesníci oslovili. Ich prejavovaný záujem len potvrdil, že sa ich úmysel vydaril.

*Jozef Brunčák
(redakčne upravené)*

